

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

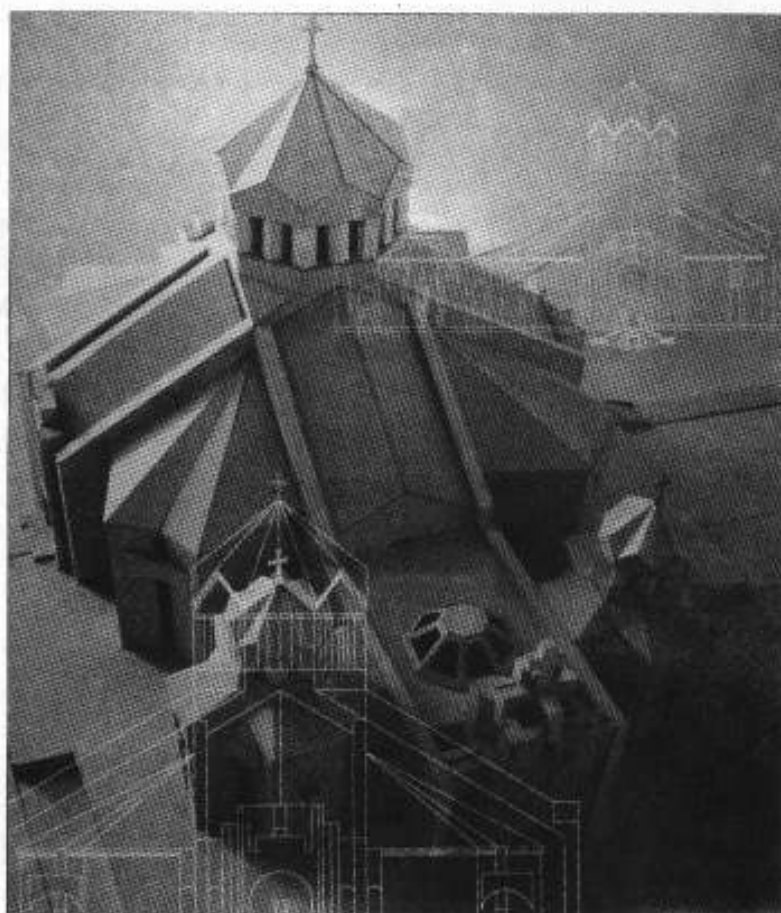
DIEGHIEGAIDOU

ديجيجادو

Հրատարակություն Գաղիբեի Հ.Բ.Ը.Մ.ի

لشيرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

ԵՐԵՒԱՆԻ
ՍԲ. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ
ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ճարտարապետ ՍՏԵՓԱՆ ԲԻԻՐԱԶԵԱՆ

ՏԵԼԵՎԻԶ

Պարբերական
Պաշտոնային Քաղաքական
Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միություն
Հեռ. 389038

DEGHEGADOU

Periodical
Published by
Armenian General Benevolent Union - Cairo
Tel. 5919636

ديجيجادو

نشرة دورية
جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة
ت: ٥٩١٩٦٣٦

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ	Հայրապետական պատգամ	1
<i>Տիգրան Գեորգեան</i>	Երեսանի Սր. Գրիգոր Լուսաորիչ Մայր Եկեղեցի Հարստ. Ստեփան Բիրքչեան	2
	Յիշատակարան	4
	Պաշտոնական ընդունելություններ և հանդիսատու արարողություններ	5
	Յովհաննէս-Պողոս Բ. Պապին Հայաստան այցելությունը	7
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԶԵՒԱՌՈՐՈՒՄ	Համահայկական Երկրորդ Խաղերը՝ մեծագույն թիով հալ երիտասարդներ համախմբելու լաւագոյն միջոցը	8
<i>Շահէ Լուսարարեան</i>	Մշակութային միջոցառումներ	9
	Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մարզիկները Երկրորդ Համահայկական Խաղերում	9
	Երանացում Նահատակ Իգնատիոս Արք. Մալոյեանի	11
	Սաթենիկ Չազըր Թղթածրար	12
ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԾԱՐՈՒԱԾՔ	ՀԲԸՄ- ԳԱՀԻՐԷ Սաթենիկ Ծ. Չազըր Հիմնադրամ Առողջապահական Ծրագրի քաղաքական տախտակ	14
<i>Մանուէլ Գրիգորեան</i>	Քաղաքական ցուցակ առաջարկուած վճարելի մոր տոկոսներու	14
	Հելիոպոլիս և Աղեքսանդրիա Առողջապահական Ծրագրի մասնակիցներուն հետ համոզարկումներ	15
	Գիրքերու և մանրածախաւէններու առաքում	15
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	ՀԲԸՄ- ԳԱՀԻՐԷ Տարեկան Անդամական Ընդհանուր Ժողովը	15
<i>Nubar Printing House</i>	Սկաւտական հանդիսութիւն ՀԲԸՄ-ի հիմնադրութեան 95-ամեակին թղթակից	16
	Հոկտեմբերեան պանծայի յաղթանակին 28-րդ տարեդարձը Պապէժ պոյի համահայկական մրցաշարը	18
	ՀԲԸՄ ՀԵԸ-ի սկաւտական տարեկան քանակումը Թամար Խապայեան	19
	Ողջունելի աշխատակցութիւն «Տ.»	21
	Մատենան Ռոբերգութեան և Ալ Զուսուլ Ռալ Ղալաթ Նիկար Խալիլի	21
	Խրօրհմակ Սաղմոսարան մը «Տ.»	26
<i>ԹԻԻ 21 Նոր Շրջան</i>	Լուրեր	28
<i>ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2001</i>	Անդամական	

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ *

Պատմությանը ընթացքում յաճախ զրկուել ենք ազգային պետականությանից, յաճախ ոտնատակ անելու ենք մեր երկիրը, բայց աննկուն ու անխորտակ է մնացել յոյսը եւ հաւատը մեր, որով շարունակ արարել ենք, մաքառել, հաւատացել Աստծուն եւ ապրել Աստծոյ հետ՝ Բրիստոսի Ազատարար Օնորիով շարունակ իմաստաւորել մահն իմացեալ եւ կեանքն իմացեալ:

Ապրել ենք որպէս Հայոց Եկեղեցի՝ մէկ ու միաբան Տիրոջով, բազմիցս խաչուած, բայց միշտ յարուցեալ Տիրոջով:

Մեր ժողովրդի հանդէպ գործուած Մեծ Եղեռն անգամ ի գորտ չեղաւ սասանելու Յարութեան մեր հաւատը, որ ազգովի խոստովանել ենք 1700 տարիներ առաջ:

Կենսահաստատ մեր հաւատով եղեռնահար հայութիւնը՝ մոխիրներից, մահուան գութից ծնունդ տուեց Հայաստանի Առաջին Հանրապետութեան:

Այսօր, վերստին անկախ է Հայաստանը, ազատագրուած՝ Արցախը, եւ վերստին երկնային հրաւերն է հնչում հայոց երկնքում՝ «Զի դուք յազատութեան կոչեցեալ էք..., սիրով ծառայեցէք միմեանց»:

Տասնամեայ կեանք ունի մեր նոր Անկախութիւնը: Մենք յիշում ենք այն ցնծութիւնը՝ որ ապրեցինք, երբ մեր ժողովուրդն ի Հայաստան, յԱրցախ և ի Սփիւռս, միասնական կամքով ընդառաջ գնաց անկախութեան հրաւերին:

Մենք յիշում ենք բոլոր նրանց, ովքեր՝ մահկանացու ծնեալ, անմահ յիշատակ թողեցին՝ կերտելով 1991 թ. սեպտեմբեր 21-ը:

Յիշարժան այդ օրն էլ պատմութիւն է դառնալու, բայց ոչ մեզ համար, որ ապրել ենք «Արցախեան» կոչումը հերոսականութեամբ ու մաքառումով լեցուն տասնամեակի ամէն օրը, եւ այսօր կրում ենք պատասխանատւութիւն, որպէսզի 10-ամեայ մանուկ պետութիւնը զօրանալ

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

հոգածութեան ու խնամքի մէջ եւ կորովի հասակ առնի:

Յիրաւի, դար արժէ անցնող տասնամեակը՝ քերած հասունութեամբ ու փորձութեամբ, որակական փոփոխութիւններով, յետագայ ժամանակների համար ուղեմիջ լինելու արժէքով:

* Հայաստանի մէջ Բրիստոնէութեան պետական կրօնք հռչակումի 1700-ամեակին եւ ՀՀ Անկախութեան 10-ամեակին առիթով՝ 21 Սեպտեմբեր 2001-ին, հանդիսութեան՝ Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի խօսքէն հատուածներ:

Երեւանի Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Մայր Եկեղեցի

ԺԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՌԱՆՋՆԱՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երկարատեղ դադարից յետո՛ւ՝ Երեւանի կենդրոնում պէտք է կառուցուէր եկեղեցի: Յայտարարուած մրցանակարաշխութեան մասնակցեցին 33 նախագիծ, որից 7-ը՝ ուղարկուած էին արտասահմանից:

Ինձ համար նախագծման հիմնական ելակէտերը երկուսն էին. նախ, եկեղեցին պէտք է լինէր հայկական ճարտարապետութեամբ կատարուած կենտրոնագմբէթ շինութիւն, որպէսզի մայրոյն ամսխալ ասէր. «Սա հայկական եկեղեցի է», եւ երկրորդ՝ պէտք է խուսափէի կրկնութիւնից:

Ինձ համար կատարեալ երջանկութիւն էր, որովհետեւ մեծամարդ հաւատացել ու երկրպագել եմ Բարձրեալին, ապաւինել նրա ամենագոթ կարողութեան եւ ուժին. ես պէտք է մայսագծէի նրա տունը՝ եկեղեցին:

Այժմ փորձեմ ներկայացնել Մայր եկեղեցու ճարտարապետական կառուցումը:

ՂԵՍԱԽՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ՝ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՑԻ

Համալիրի ճարտարապետական արտադրատնայնութեան հիմնական ծաւալը՝ արտաքին չափերն են, 58x58 մ., իսկ բարձրութիւնը՝ մինչեւ խաչը, 54 մ.:

Ներսում կարող է տեղաւորուել մինչեւ 3000 մարդ, որից 1700-ը՝ նստատեղերով:

Եկեղեցու ներսը ազատուած է ամէն տեսակի յենարաններից, սիւներից, պատերից՝ որոնք կառող էին փակել տեսողաշտը դէպի աւագ խորան: Աղօթասրահին յատկացուած է 1800 քմ. տարածք, որ ամբողջութեամբ մարմարապած է:

Բեմահարթակի երկարութիւնը 5 մ. է, մարմարէ երեսապատումով տեղադրուած է դասի հարթակը:

Դասից 1.1 մ. բարձրութեան վրայ, եկեղեցու արեւելեան մասում, աւագ խորանի քեմահարթակն է՝ որ զբաղեցնում է 180 քմ. մակերես:

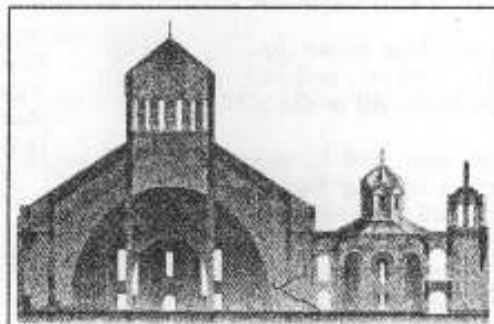
Աւագ խորանի աջ եւ ձախ կողմերում տեղադրուած են աւանդատները՝ որոնցից իւրաքանչիւրը զբաղեցնում է 100 քմ.:

Աւանդատները՝ աղօթասրահից անջատում են 4 մ. բարձրութեան մարմարեայ պատերը, որոնցից իւրաքանչիւրում, խորշերի մէջ, կան 12 առաքելների որմնանկարները, իւրաքանչիւր կողմում՝ 6 առաքելայ:

Այս ամբողջ կոմպոզիցիայի կենտրոնն է կազմում Սուրբ Սեղանը, որ դէպի վերեւ զարգացող ճարտարապետական հետաքրքիր լուծումով է արտաբայտուած: Ամբողջութեամբ սպիտակ մարմարով երեսապատուած սեղանի կենտրոնում՝ Մարիամ Աստուածածնի մեծադիր որմնանկարն է, Մանուկ Բրիստոսի հետ: Սուրբ Սեղանի ետնամասում կայ ազատ տարածք՝ ծիսակատարութիւնների քաղմաթիւ պարագաների համար:

Աղօթասրահի ազատ տարածքը իրականացնում է շնորհիւ ընտրուած հետաքրքիր լուծման. այն իրենից ներկայացնում է իրարից 16 մ. հեռաւորութեան զոյգ կամարների յատուկ 38 մ. թիչքով, որի վրայ նստած է եկեղեցու սիւնազարդ գմբէթը:

Գմբէթի վերի կէտից կախուած է քիւրեղեայ մեծ չափը: Ամբողջ աղօթասրահի ներքին մակերեսները երեսապատուել են հայկական ոսկեզոյն տուֆի 8 սմ. հաստութեան սալերով: Պատերի հարթութիւնների

վրայ՝ մեկ-երկու տեղ հարթաքամդակներ են, իսկ որոշ մասերում՝ Սուրբ Գրքի պատուիրամներից փորագրուած արձանագութիւններ:

Գաւի հարթակի հիւսիսային պատի կողմում տեղադրուած է մարմարեայ աւազան՝ կմուքների համար:

Գլխաւոր եկեղեցին ունի երեք մուտք՝ արեւմտեան, հիւսիսային եւ հարաւային. վերջին երկուքը՝ չափերով զիջում են գլխաւորին: Կալ մաւ չորրորդ մուտք, արեւելեան կողմի ստորգետնեայ մասից, որ հոգեւորականների եւ ծառայողական անձնակազմի համար է:

Այնտեղ է տեղադրուած Գրիգոր Լուսաւորչի յուշաքարը՝ եկեղեցու ուղիղ կենտրոնական մասում:

Յուշատարածքը ամփոփում են չորս մեծ որմնասիւրները՝ որոնք պահում են աղօթարանի ծածկը: Այս ամբողջ տարածքը՝ բացի դրսի անմիջական կապից, աստիճաններով կապուած են մաւ գաւթի հետ:

Ս. ՏՐԳԱՏ ԵՒ Ս. ԱՇԽԷՆ ՄԱՏՈՒՈՒՆԵՐ

Երկու մատուռները մման են իրար եւ երկուսը միասին գտնուում են գլխաւոր եկեղեցու հետ մոյմ ծառայատարածական կոմպլեքսին յոմման մէջ:

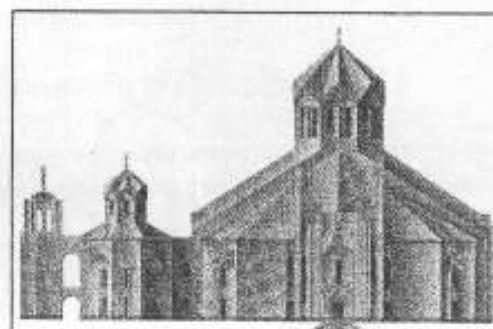
Մատուռներն ունեն իրենց որոշակի մշանակութիւնը. այստեղ են կատարուելու աւօրեայ ամեն տեսակ ծիսակատարութիւններ՝ հարսանեաց հանդէս, կմունք, հոգեհանգիստ, որոնք չեն կարող զբաղեցնել մեծ դահլիճը: Իւրաքանչիւր ունի 120-150 մատտեղ. գլխաւոր արեւմտեան մուտքէն բացի՝ ներքին մուտքով կապուած գաւթի հետ:

Յատակագծում՝ մատուռի խաչը տեղադրուած է 18X18 չափերի քառակուսու մէջ. բարձրութիւնը մինչեւ խաչի տակը՝ 29 մ. է:

Գմբեթը հանգչում է չորս կամարների վրայ՝ ինչպէս մեր աւանդական եկեղեցիներում: Մատուռները ամբողջական երեսապատուած են:

ԳԱԼԻԹ

Գաւիթը ամբողջ համալիրի տարբեր կառուցների ներքին կապող օղակն է. իրենից ներկայացնում է մի ութանիստ կամարակապ սրահ՝ 15X15 չափերով. մոյմքան բարձրութեամբ, որի առաստաղի վրայ տեղադրուած է ապակեպատ երդիկ յիշեցնող, մոյմպէս ութանիստ հատած բուրգ:

Գաւիթը առաջին սրահն է՝ գլխաւոր, արեւմտեան մուտքից. այստեղից եւ սկսում ուղիները դէպի մեծ եկեղեցու աղօթարան, դէպի աչ ու ձախ մատուռները, դէպի ստորգետնեայ տարածք եւ դէպի վերին հարթակ, որտեղ տեղադրուած են մեծ երգեհոնն ու երգչախումբը: Այստեղ է կատարուելու մոմերի եւ սրբապատկերների վաճառքը:

Պատերի ներքին հարթութիւնները երեսապատուել են մոյմ տուփի 8 սմ. հաստութեան սալերով:

ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ

Ամբողջ համալիրի սկիզբը եւ գլխաւոր մուտքը զանգակատունն է՝ 8X8 չափերի քառակուսի կտրուածքով, 22 մ. բարձրութեամբ մի աշտարակ է, որի վերին մասը պսակուած է 5 մ. բարձրութեան թեւաւոր քարէ խաչով, աւարտում է զանգակատան ծաւալը իր պլաստիկ յոմոմով՝ ի տարբերութիւն եկեղեցու եւ մատուռների գմբեթների:

Զանգակատան ծաւալի հիմնական ճարտարապետական էլեմենտը՝ մախամուտքն է, որ իրենից ներկայացնում է իրար վրայ դէպի երկինք սլացող, իրարից աստիճանաբար մեծացող կամարների փունջ, որի ամբողջութիւնը շարունակում է քազմապրոֆիլ հայկական կերտուածքը, աւանդական ձեւի մէջ ամփոփում է 5 մ. միջին բարձրութեան հարթաքանդակը՝ կատարուած տուփի վրայ. թեման՝ Գրիգոր Լուսաւորչին է, ձեռքին՝ խաչն է, որ իբրեւ քրիստոնէութեան խորհրդանիշ, յանձնում է Տրդատին եւ Աշխէնին, որոնց շուրջ՝ հաստացեալ ժողովուրդն է:

ՍՏԵՓԱՆ ԲԻԿԻՔԶԵԱՆ, Հարստումի վատակաւոր ճարտարապետ, պրոֆեսոր

Զանգակատունը՝ դրսից եւ ներսից երեսապատուած է ոսկեզոյմ տուփով:

Երեսանի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Մայր Եկեղեցի. Հուշամատյան մալակատիքի եւ օծման, 29 Մեպտեմբեր 2001: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, 2001, էջ 41-45:

Մասնակի յապաւումներով:

Յ Ի Շ Ա Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն

Ֆիզեա Տեղ, ամենաբնական ողորմությամբ
բով գեղցիս հանգուցեալ Հայրադեսացն մեռց,
Տառն Վազգէնայ Առաջնոյ և Տառն Գարեգնի Առաջնոյ
արագնագոյն կաթողիկոսացն Ամենայն Հայոց
և հանգո գեղցիս նոցա ի լոյս երեսաց աստածութեանդ Քո:
Ես առանկ զեղիսկողոտապէսն մեր եւ զդաստական
Հայրադէսն Ամենայն Հայոց զՏեղ Գարեգին Բ
կաթողիկոսն շնորհացն մեզ ընդ երկայն ատուս ողիւ վարդապետութեան:

Ողորմեա զեկեղեցի շինողաց,
Երախատուաց, ղոսդասուից, սղասատուաց և
այնոցիկ ուր ընդ հովանեաւ սրբոյ
եկեղեցոյ եմ հանգուցեալ:

Սր. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր եկեղեցոյ և Գարի բարեաւմեհ
Ալեքս և Մարի Մանուկեան
Լուիզ Մանուկեան Սիմոն
Բիչքոս Մանուկեան

Սր. Տղայ Մասուն
Նազար և Արեմիս Նազարեան

Զանգակասուն
Էտարսո Օսմեմեան (ի յիշատակ իւր մօր)

Ս. Աբիսէն մասուն
Գեորգ և Լինդա Գեորգեան

Հայոց Առաքելական Եկեղեցոյ այլ նորիւսումներ
Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան թեմ
Տիկ. Շուրիա Կոբոյեան
Տիկ. Տոնիս Չմնոզեան

Երանի այնոցիկ ուր յիշատակ ունին ի Հայաստան:

Ես առանկ զՀանրադէսութիւն Հայաստան աշխարհիս զորացուցես եւ ղդաւողանցես յամայր ամս ընդ
հովանեաւ ամենազօր Աջոյ Քո ի շինութեան, ի խաղաղութեան եւ յամաստանութեան:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՀԱՆԴԻՍԱԽՈՐ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՀ Անկախության 10-րդ տարեդարձին և Հայաստանի մէջ Բրիտանական պետական կրօնք հռչակումին 1700-ամեակին առիթով, ՀՀ Նախագահին հրաւերով՝ Սեպտեմբեր 21-ին, ժամը 18.30-ին, Կ. Գեմիքեանի անուան մարզաշախմատային կեդրոնին մէջ տեղի ունեցած է հանդիսարար միստ և քննունելութիւն:

Սեպտեմբեր 22-ին, ժամը 18-ին, Սք. Էջմիածնի նորակառոյց բաց խորանին առջեւ տեղի ունեցած է Միտոնօրինութեան Սրբազան Արարողութիւնը:

Անուշաբոյր իւրը՝ միտոնը, քրիստոնէական եկեղեցիներուն մէջ կը պատրաստուի պարզ և բաղադրեալ եղանակով: Ս. Միտոնի հիմնական բաղադրիչները ձիթապտուղի իւրը և բալասանն են, որոնք կը համեմուի 40 տեսակի խումկերով և հոտաւէտ բոյսերով:

Համաձայն կանոնի՝ ձիթնի մաքուր իւղով կաթսան 40 օր առաջ կը դրուի Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին և կը ծածկուի շղարշէ ծածկոցով:

Մինչեւ միտոնօրինութիւնը, երեկոյեան ժամերգութենէն յետոյ կը կատարուի յատուկ հոգեւոր պաշտօն՝ քարոզ, աղօթք, մաղթանք, շարական, իսկ վերջին օրը՝ նախատօնակին, հսկումի կարգ:

Հայաստանեայց եկեղեցին սովորաբար միտոնօրինութիւնը կը կատարէ եօթը տարին անգամ մը՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին տնօրինութեամբ:

Այս հոգեպարար արարողութեան ներկայ եղած են քոյր եկեղեցիներու

պետերը, Հայ Եկեղեցւոյ նուիրապետական աթոռներուն զահակայները, բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, հիւրեր և բազմաճաշար հաւատացեալներ:

Սեպտեմբեր 23-ին, ժամը 10-ին, կատարուած է Երեանի Սք. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցիին Օծումը:

Կը հմշէ աշխարհահռչակ երգեհոնահար Պերն Ժամկոչեանի նուագը, Եկմայեանի Պատարագը կը հմշէ Պետական Ակադեմիական երգչախումբին կատարմամբ, Մաւթորոյ Յովհաննէս Չեքիշեանի դեկավարութեամբ:

Տաճարը կ'օծուի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ձեռամբ, քոյր եկեղեցիներու պետերու, Հայ Եկեղեցւոյ պատրիարքներուն, թեմակալ առաջնորդներուն մասնակցութեամբ:

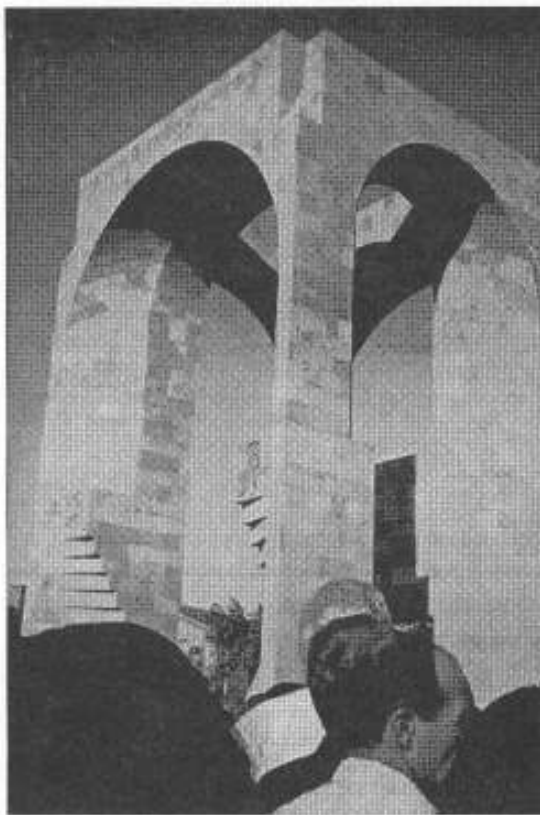
Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը այս առիթով յայտարարած է. «Օծեցինք Սք. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան նոր հազարամեակի միտոնով՝ հայցելով, որ Տիրոջ հրաշակերտ զօրութեամբ լինի այն պայծառակերպութեան թափօր լերան առաջնորդող Ուխտի նոր խորան, Հայոց Մեծ դարձի 1700-ամեակի յաղթականար:

Այսօր, Սք. Լուսաւորիչ, Սք. Տրդատ թագաւորի և Աշխէն խորանից աղօթք բարձրացնենք առ Աստուած և հայցենք, որ չխոնարհուեն երբեք մեր հողում սրբութիւնները և մեր քոյրը ճանապարհներն առաջնորդեն մեզ դէպի տաճարն Աստուծոյ»:

Սեպտեմբերի 23-ին, ժամը 15-ին,

Ս. ԷԶՄԻԱԾՆ. ՆՈՐ ԴՈՒՈՐ ԵՒ ԲՍՅ ԽՈՐԱՆԸ

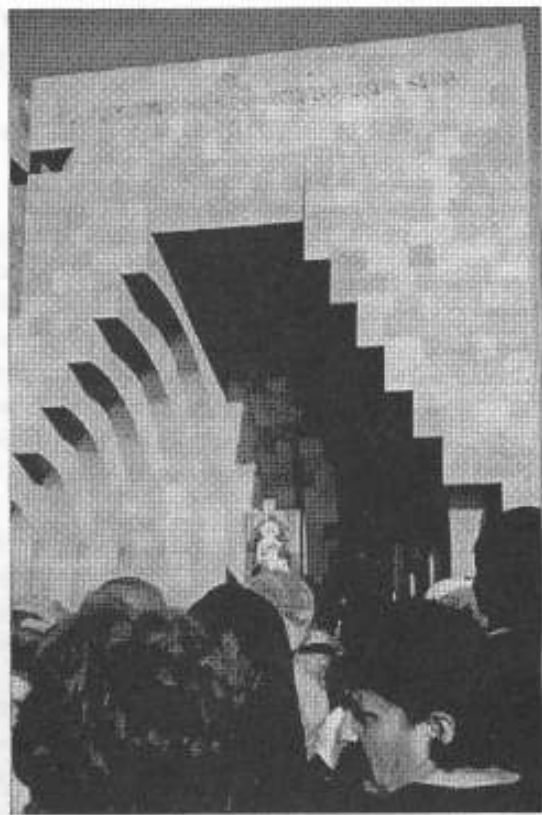

ԳՈՒՌՆ ՍԲ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻԶԻ
ԹԱԳԷՈՍԻ ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍԻ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոսին հրաւերով տեղի ունեցած է
ընդունելություն-ճաշկերոյթ, Քրիստոնէութեան՝
Հայաստանի մէջ պետական կրօնք հռչակումի
1700-ամեակին առիթով:

ԵՐԵՒԱՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻԶ ՄԱՅՐ
ԵԿԵՂԵՑԻ Արեւմտեան ճակատ. Օղակաճեւ
լազիին հարաւ-արեւելեան հատուածը, բլրակի
վրայ, խանքեան եւ Քոյար փողոցներուն միջեւ,
Տիգրան Մեծ պողոտայի սկիզբը:

ԽՈՐԱՆ ՑԱՆՈՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ՏՐԿԱՏԱՅ Գ
ԱՐՔԱՅԻՆ ՀԱՅՈՑ

Լուսանկարները՝ Պ.Թ.-ի

Սեպտեմբերի 26-ին, ժամը 18.30-ին, Երեւա-
նը Սբ. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցիին
մէջ տեղի ունեցած է Էկումենիկ արարողութիւն
Հոռմի Սրբազան Քաճաճապետ Յովնանէ-
Պօղոս Բ. Պապին Հայաստան այցելութեան
առիթով:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻԶ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ
Ներքնամասը եւ Աւագ Խորանը. կեդրոնը՝
Մարիամ Աստուածածնի մեծադիր որմնա-
նկարը, Մանուկ Քրիստոսի իկոն: Ճարտ.
Ստեփան Քիւրքեան:

Լուսանկարները՝ Պ.Թ.-ի

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՊՕՂՈՍ Բ. ՊԱՊԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Սեպտեմբերի 25-ին Երեւան ժամանած է Հռոմի Պապ Յովհաննէս-Պօղոս Բ., որ Զուարթնոց օդանավակայանին մէջ դիմաւորուած է ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանի եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ.-ի, կառավարութեան անդամներու, խորհրդարանականներու, Հայաստանի մէջ հաւատարմագրուած դեսպաններու եւ պաշտօնական այլ անձներու կողմէ:

Հռոմի Պապը հայ ժողովուրդը ողջունած է հայերէն լեզուով կատարուած օրհնութեամբ.

«Աստուած թող օրհնի հայ ժողովուրդն ազատութեամբ, բարեկեցութեամբ եւ խաղաղութեամբ»:

Մայր Աթոռ Էջմիածնի մէջ, Սրբազան Պապը դիմաւորուած է «Հրաշափառ»-ով: Գարեգին Կաթողիկոսը՝ ողջունելով Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապը, ըսած է. «Այսօր Տէրը մեզ ունկնդիր է 1700-ամեայ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, Իջման Սեղանի աղջեւ, որ Աստծոյ հետ մեր ժողովրդի համահաւաք հանդիպման խորին խորհուրդ, սրբութիւն սրբոցն է»:

Սեպտեմբեր 26-ի առաւօտեան, Սրբազան Պապը քաղաքավարական այց կատարած է ՀՀ Նախագահին, եւ երկուքին միջեւ տեղի ունեցած է առանձնազրոյց, ապա նուէրներու փոխանակում:

Քաղաքացիական շքախումբը՝ բարձրաստիճան եկեղեցականներու եւ պետական աւագանիին ուղեկցութեամբ այցելած է Հայոց Մեծ Եղեռնի զոհերուն յիշատակը յանդիմանող ծիծեռնակաքերդի յուշահամալիրը, ուր Սրբազան Պապը կարմիր վարդ դրած է անմար կրակին մօտ եւ աղօթած է անմեղ զոհերու հոգիներուն հանգստեան համար, ըսելով. «Լսիր, ով Տէր Հռոմի եպիսկոպոսին ձայնը, որ արձագանգում է իր նախորդներից մէկի՝ Բենեդիկտոս ԺԵ.-ի աղաչանքին, որ 1915-ին ձայն բարձրացրեց ի պաշտպանութիւն ծանրօրէն վշտահար ու բնաջնջման շեմին հասած հայ ժողովրդին»:

Նոյն երեկոյեան, Սր. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցած է Էկումենիկ արարողութիւն, որուն ներկայ եղած է նաեւ ՀՀ Նախագահը իր ազնուափայլ Տիկնոջ հետ:

Ս. Պապը իր խօսքին մէջ՝ յատկապէս շեշտած է «Այսօր էլ ամէն ինչ վկայում է հայ ժողովուրդի քրիստոսասէր նուիրածութեան մասին. դրա վկայութիւններն են՝ բազմադարեան հայ գրականութիւնը, վանքերը, եկեղեցիները եւ յատկապէս խաչքարերը, որոնք հաւատքի եւ մշակոյթի իսկական գանձեր են»:

Իր պատասխան խօսքէն ետք Հայոց Հայրապետը Հռոմի Քաղաքացիական փոխանցած է Սր. Գրիգոր Լուսաւորիչ նշխարները. Ս. Պապը՝ այդ սուրբ մատուցներով օրհնած է բարեպաշտ ներկաները:

Սեպտեմբեր 27-ի առաւօտեան, Սրբազան Պապին հանդիսապետութեամբ, Սուրբ Էջմիածնի նոր օծուած Տրդատայ բաց խորանին վրայ լատինածէս պատարագ մատուցուած է, Եկմալեան պատարագէն հատուածներու երգեցողութեամբ, մաէստրոյ Յովհաննէս Չեքիջեանի ղեկավարութեամբ:

Սուրբ խորանին աղջեւ, Ս. Պապը Տիրոջմէ խնդրած է ներել քրիստոնէայ եկեղեցիներու դէմ գործուած անցած ժամանակներու մեղքերը եւ առաջնորդել այն սէրը՝ որ գերազանցում է որեւէ պատուար. Հայոց Հայրապետէն խնդրած է ներել միութեան դէմ նախապէս գործուած սխալներուն համար:

Երեք յիշարժան օրեր միասնաբար աղօթելէ ետք, ՀՀ Նախագահը, Ամենայն Հայոց Հայրապետը մինչեւ օդանաւ առաջնորդած են Սրբազան Պապը, որ հետեւեալ խօսքերով հրաժեշտ առած է.

«Ընդհանրապէս քեզ, Հայաստանի ժողովուրդ՝ բարեկամութեան եւ ջերմութեան համար, աղօթքի համար, որ կատարեցինք միասին»:

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԽԱՂԵՐԸ՝ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԹԻԻՈՎ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ՀԱՄԱԽՄԲԵԼՈՒ ԼԱԽԱԳՈՅՆ ՄԻՋՈՑԸ

Համազգային և համապետական մեծ տոնակատարություններու շրջանակին մէջ, Քրիստոնէութիւնը Հայաստանի պետական կրօնք հռչակելու 1700-ամեակին առիթով՝ Օգոստոսի 18-ին, Վազգէն Սարգսեանի անուն Համապետական Մարզադաշտին մէջ տեղի ունեցաւ Համահայկական Երկրորդ Խաղերու հանդիսատար քաջումը:

Մարզական ջրերթը սկսած է՝ միջազգային մրցասպարէզներու մէջ, հայկական սպորտը պանծացուցած անցեալ և ներկայ հռչակաւոր մարզիկներու գլխաւորութեամբ: Ապա, մարզադաշտ մուտք գործած են խաղերուն մասնակից

Երրորդի քաջմակի ախոյեան, սպորտի վաստակաւոր վարպետ Օզան Միրզոյեանին, որ իր կարգին կը վառէ Համահայկական Երկրորդ Խաղերուն կրակը:

Հանդիսատար խօսքը կը տրուի ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանին, որ ջերմօրէն կ'ողջունէ ըլլոր մասնակիցներն ու հիւրերը: Համահայկական Խաղերը, -կ'ըսէ ան-, - մեր ժողովրդի կեանքում արդէն գրաւել են իրենց յատուկ տեղը՝ դառնալով ազգային միասնութեան ինքնատիպ գործօն: Դրա վառ արտայայտութիւնն են խաղերի աշխարհագրական լայն ընդգրկումը և մասնակիցների թիւը: Համոզուած եմ՝ որ հայ-

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ-ԵՐԵՒԱՆ
Վազգէն Սարգսեանի անուն Հանրապետական Մարզադաշտ:
50 մարզիկներու փոխանցում-վազքով,
Գառնիի հերանոսական տաճարէն հասած է վառած քաղը:

մարզական պատուիրակութիւնները, որոնք՝ բոլորն ալ, խաղավառ ծափերով ողջունուած են հանդիսատես հասարակութեան կողմէ:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ.-ի օրհնութենէն ետք, Մարզադաշտ կը բերուի Համահայկական Երկրորդ Խաղերու դրօշը, կը հնչէ Համահայկական Խաղերու օրհներգը, ապա՝ տեղի կ'ունենան մրցավարներու և մարզիկներու երդման արարողութիւնները:

Բացառիկ հանդիսատար պահու մը, մոթոսիզմներու ուղեկցութեամբ, մարզադաշտ կը բերուի Գառնիի հեթանոսական տաճարը վառուած ջահը՝ որ Երեւան հասած էր յիսուն մարզիկներու փոխանցում-վազքով: Հանդիսատար իրադրութեամբ՝ ջահը կը յանձնուի Ողիմպիական Խաղերու ախոյեան, աշխարհի և

րենիքի միատրոդ ոգին և մարզական արդար մրցակցութիւնը մոր լիցքեր են հաղորդելու բոլորին և յատկապէս՝ երիտասարդութեանը: Երկրորդ Համահայկական Խաղերը յայտարարում են քաջում:

Նոյեան տապանէն մինչեւ քրիստոնէութիւնը Հայաստանի մէջ ընդունելու պատմական դրուագներու ցուցադրումով սկսած է աստուածաշնչական թատերականացուած ներկայացումը:

Հանդիսութեան ընթացքին՝ ցուցադրական ելոյթներով հանդէս եկած են նաեւ տարբեր մարզաձեւերու ներկայացուցիչներ, պարային կատարումներ ցուցադրած են տարբեր համոյթներ:

բերում արդիւնքներում մասին պաշտօնական հաղորդագրութիւն չէ հրապարակում տակաւին, սակայն, բերանացի տեղեկատուութեամբ կազմեցինք հետեւեալ արդիւնքները.

24 քաղաքի հաւաքականներում մրցումները տեղի ունեցած են Երեւանի «Տիմամոյ» մարզադաշտին վրայ: Այսպէս՝

Գահիրէ/Թորոնթոյ, 72-86:

Գահիրէ/Երեւան, 42-106:

Աղեքսանդրիա/Պուլճոս Այրես, 87-88:

Աղեքսանդրիա/Լոս Անճելըս, 64/115:

16 քաղաքի փինկ-փոնկի հաւաքականներում մրցումները տեղի ունեցած են Երեւանի Կարէն Դեմիրճեանի անուան Մարգարամբերգային Համալիրին մէջ: Մրցումներում արդիւնքները եղած են՝

Գահիրէ/Թեհրան, 0-3:

Գահիրէ/Մոնթէվիտէյ, 3-0:

Գահիրէ/Մոնրէալ, 3-0:

Գահիրէի հաւաքականը հասած է մրցաշարի յաջորդ փուլին, ե Ստեփանակերտէն յաղթում է 3-0 արդիւնքով: Խումբերու ընդհանուր դասաւորումին մէջ գրաւած է 7-րդ դիրքը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՇՔԵՐԹ

Եգիպտահայ պատուիրակութիւնը, զրօշակակիր՝ Գրիգոր Միքայէլեան, ձախէն՝ Տոքթ. Նորայր Սիմոնեան, մարզիչ՝ Էման Ապրել Համիտ Մուսա, Տիար Լեւոն Տէր Յակոբեան, յաջորդ շարքը եգիպտահայ մարզիկները:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՇՔԵՐԹ

Գահիրէի փինկ-փոնկի խումբը, ձախէն՝ Գէորգ Աւանեան, Սիմոն Համբերթեան, Ռուբէն Սիմոնեան, Կարոյ Գումրույեան:

ԵՐԱՆԱՑՈՒՄ ՆԱՀԱՏԱԿ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՐԺ. ՄԱԼՈՅԵԱՆԻ

Վատիկանի Ս. Պետրոս Մայր Տաճարի Պապական Մատրան մէջ, Սրբազան Քաճաճայապետին ճախագահութեամբ, Կիրակի՝ 7 Հոկտեմբերին, տեղի ունեցած է Աստուծոյ եօթը ծառաներու՝ Nicolaus Gross (1898-1945), Alfonso Maria Fusco (1839-1910), Tommaso Maria Fusco (1831-1891), Emilie Tavernier Gamelin (1800-1851), Eugenia Picco (1867-1921), Maria Euthymia Uffing (1914-1955), երանացումի փառաշուք արարողութիւնը, որուն ընթացքին, առաջինը յիշատակուած է 1915 Յունիս 11-ին թուրքերու կողմէ մահատակուած Իգնատիոս Արք. Մալոյեան, Մարտինի հայ կաթողիկէ թեմին վիճակաւորը:

Այս առիթով՝ մենք ալ, մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք Աստուծոյ ծառային կենսագրական դիմաստուերը:

Մարտինի մէջ, 1869 Ապրիլ 19-ին, Մալոյեան Մելքոնի եւ Ֆերիտի բարեպաշտ ընտանիքին մէջ աշքերը բացած է Օուրալլան: Պատանեկութեան՝ ղրկուած է Չմմառի վանքը, ուր ամբողջացուցած է իր բարձրագոյն ուսումները: 1896 թ., Սիրտ Յիսուսի տօնին, քահանայ ձեռնադրուած է, ստանալով Իգնատիոս անունը՝ Անտիոքի մահատակ եպիսկոպոսին յիշատակին:

Ժողովրդապետական արդիւնաւետ պաշտօնավարութիւն արձանագրած է Աղեքսանդրիա եւ Գահիրէ, 1897-1910 տարիներուն:

Հոռմի մէջ գումարուած Հայ կաթողիկէ Սիւննոդոսը՝ 1911 թ., Մարտինի Թեմին Առաջնորդ կ'ընտրէ Իգնատիոս Վարդապետը, որ այս առիթով, Ամենապատիւ Պօղոս Պետրոս Կաթողիկոս-Պատրիարքին կողմէ եպիսկոպոս կ'օծուի:

1915 Յունիս 3-ին, Մալոյեան Արքեպիսկոպոս՝ թուրք սպաներու կողմէ դատարան կը տարուի, ուր՝ Ոստիկանապետը Գերապայծառ Մալոյեանէն կը խնդրէ պահուած զէնքերը իրեն յանձնել: Մալոյեան կը պատասխանէ՝ թէ ինք միշտ հաւատարիմ

ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՐԺԵՊՍ. ՄԱԼՈՅԵԱՆ 1869-1915

*Նահատակութիւն՝ Մարտին, 11 Յունիս 1915:
Երանացում՝ Հռոմ, 7 Հոկտեմբեր 2001:*

քաղաքացի եղած է պետութեան, եւ թէ՛ Սուլթանն ալ, պատուոյ շքանշան շնորհած է իրեն:

Այն ատեն, Ոստիկանապետը Գերապայծառին կ'առաջարկէ կրօնափոխ ըլլալ. անոր մերժողական պատասխանին հետեւանքով, զինուոր մը կ'ապտակէ զինք, իսկ Ոստիկանապետը զինուն կը հարուածէ ատրճանակին կոթով:

Կը սկսին Մալոյեան Արքեպիսկոպոսին տանջալից օրերը, մինչեւ որ՝ Յունիսի 11-ին, Ս. Սիրտ Յիսուսի տօնին օրը, իր հօտին բազմաթիւ անդամներու հետ, իր հոգին կ'աւանդէ Աստուծոյ...:

Քաղուած՝ *BEATIFICAZIONE, Piazza San Pietro, 7 Ottobre 2001, pp. 7-9, 125-126, 177-178, 184.*

ՍԱԹԵՆՆԻԿ ՉԱԳԸՐ ԹՂԹԱԾՐԱՐ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ՍԱԹԵՆՆԻԿ ՉԱԳԸՐ ԺՈՆՏԻ 31-12-2000

ԳՈՅՔԵՐ	Ե.Ո.	ՊԱՐՏՔԵՐ	Ե.Ո.	Ե.Ո.
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐ (Եզիպտ.)	18 003 710.49	Սաթեննիկ Չազըր ֆոնտի Պահեստ (1.1.00)	3 213 281.66	
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐ (Տոյալ)	1 443.80			
Ս.Չազըր Կեդրոն (ՀԵԼ.)	2 966 500.00	Ելնամուտի հաշիվէն փոխանցուած առանկութիւն	70 056.21	
Առողջապահական ծրագրի առ հաշիւ վճարուած 2001 Մշակութային Ծրագիր-մերու առ հաշիւ վճ.	4 586.26	Սաթեննիկ Չազըր ֆոնտի Ընդհ. Պահեստ		3 283 337.87
	4 584.70	Սաթեննիկ Չազըր Կեդրոնի Նորոգութեան Պահեստ (31.12.00)		1 162 162.05
		Սաթեննիկ Չազըր ֆոնտ (2/3 քաժիմ)		10 939 592.46
		Սաթեննիկ Չազըր ֆոնտ (1/3 քաժիմ)		5 469 796.23
		Վճարելի փոխհատուցում (Հաճի Կալալ)		10 000.00
		Վճարելի գումարներ		
		- Ընկերային ապահովագրութիւն	287.55	
		- Տուրքերու վարչութեան (կահատրեալ վարձք)	4 971.00	
		- Պաշտօնէութեան շահատուրք	524.00	
				5 782.55
		Պարտատէրեր (Հ.Բ.Ը.Մ. Գաճիթ)		2 917.54
		Առողջապահական Ծրագրին առ հաշիւ գանձուած (2001)		69 075.00
		Առողջապահական Ծրագրէն օգտուող-ներու վճարելի 2000 տարուան համար		38 161.55
	20 980 825.25			20 980 825.25

ԵԼԵԻՄՈՒՏՔԻ ՀԱՇԻՒ ՍԱԹԵՆՆԻԿ ՉԱԳԸՐ ԺՈՆՏԻ 1 ՅՈՒՆՈՒԱՐԷՆ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2000

ԾԱՆՍԵՐ	Ե.Ո.	ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	Ե.Ո.
Մշակութային Ծրագրեր	237 442.09	Դրամատմային Ասամուկներու Եկամուտ	1 668 935.20
Հայկական Միութիւններու Յատկացումներ	40 638.30	Կահատրեալ Վարձակալութիւն	36 000.00
Պետական եւ Համա-Եզիպտական Ծրագրեր	50 000.00	Պարամատեւորներու վճարք	870.00
Ընկերային Օժանդակութիւն (Ապրուստ եւ Դարմանում)	121 766.80	Տոյալի սակագինի Տրք.	132.70
Կրթաթոշակներ	208 728.97	Առողջապահական Ծրագիր	32 200.00
Առողջապահական Ծրագիր	426 271.60		
Գ ը լ մ ա թ	1 084 847.76		
Թոշակներ	43 060.00		
Ընդհանուր Ծախսեր	29 258 06		
Կալուածական Տուրք միջեւ 2000	695.07		
Ընկերային Ապահովագրութիւն	5 143.00		
Դրոշմատուրք	106.80		
Կահատրեալ Վարձակալութեան տուրք 2000	4 971.00		
Գ ը լ մ ա թ	1 168 081.69		
Փոխանցում Ս. Չազըր Կեդրոնի Նորոգութեան Պահեստի հաշիւին	500 000.00		
Փոխանցում Ս. Չազըր ֆոնտի Ընդհանուր Պահեստին	70 056.21		
Ընդհանուր Գումար	1 738 137.90		1 738 137.90

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ (Ապրուստ եւ դարման)

	Ապրուստ Ե.Ո.	Դարման Ե.Ո.	Բժիշկ Ե.Ո.	Գումար Ե.Ո.
39 հոգվանաորեալ	6 7140	51 026.80	3 600	121 766.80

ԿՐԹԱԹՈՍԱԿՆԵՐ

	Աշակերտ	Գումար Ե.Ո.
Նախակրթական եւ Երկրորդական Հիմնարկներ	24	25 453.46
Բարձրագույն Ուսումնական Հիմնարկներ (Գաճիքէ)	17	105 456.65
Բարձրագույն Ուսումնական Հիմնարկներ (Աղեքսանդրիա)	5	46 305.86
Այլ Ուսումնական Հիմնարկներ	2	31 345.00
Կրթաթոշակներու ծանուցում	12	168.00
Գ ու մ ա ռ		208 728.97

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

	Ե.Ո.
Արձանագրուած մասնակիցներ 644 հոգի	
Օգտուող մասնակիցներ 445 հոգի	
Ցատկացուած գումար	394 071.60

ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

	Ե.Ո.
Ամնա Մայիլեանի հանդէս	16 948.79
Ամառնային Մամբար 2000	13 543.60
Ուսումնասիրական Պարապմունք	12 000.00
Գերազանցութեան յատկացում	6 000.00
«Արեւ» օրաթերթի արաբերէն լատեւում	34 162.15
«Տեղեկատու» Պաշտօնաթերթ	6 739.15
Մանրաժապաւէն (Եզիպտահայ մամուլ)	4 225.00
Նուէր գիրքեր	4 241.30
Վահագն Տատրեանի դասախօսութիւն	162.00
Գիրքերու հրատարակութիւն	139 420.10
Գ ու մ ա ռ	237 442.09

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՑԱՏԿԱՑՈՒՄՆԵՐ

Այծեմնիկ Տիկնամց Միութիւն	6 300.00
Տիգրան Երկաթ Մշակութային Միութիւն	2 950.00
Յուսաբեր Մշակութային Ընկերակցութիւն	13 325.00
Հ.Բ.Ը.Մ. Գաճիքէ	18 063.30
Գ ու մ ա ռ	40 638.30

ՊԵՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

Համալսարաններու կարօտ ուսանողներու պետական ֆոնտ	50 000.00
---	-----------

Հ.Բ.Ը.Մ.-ԳԱՀԻՐԷ
ՍԱԹԵՆԻԿ ՉԱԳԸՐ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ ՏԱԽՏԱԿ

	2000	2001 Միլիարդ Դրամ
1. Բժշկական այցելոցներ	29 273.40	22 400.85
2. Դեղորայք	121 347.70	108 382.45
3. Ք. Շատագայթ և Տարրալուծում	27 120.35	21 273.75
4. Վիրաբուժական և Հիանդանոցի Դարմանում	164 047.35	205 336.45
5. Ատամնաբուժական	42 239.40	34 778.00
6. Փոխարինող կազմածններ	29 424.90	24 153.70
7. Բնաբուժություն	3 720.00	2 361.90
	41 7173.10	418 687.10

ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԱԾ ՎՃԱՐԵԼԻ ՆՈՐ ՏՈԿՈՍՆԵՐՈՒ

	2001 Տոկոս	Վճարումի սահման Ե.Ո.	2002 Տոկոս	Վճարումի սահման Ե.Ո.
1. Բժշկական քննություն	50	200	50	200
2. Դեղորայք	50	1 000	50	1 000
3. Շատագայթ	50	200	50	200
4. Տարրալուծում	50	200	50	200
5. Վիրաբուժական	60		50	
6. Ատամնաշար	50	500		
7. Ատամներու դարմանում	50	200	50	200
8. Փոխարինող կազմածններ				
Ակնոց (Ամեն 3 տարի)	100	250	--	--
Ականջի կազմած (Ամեն 3 տարի)	100	500	100	500
Այլ	50	500	50	500
9. Բնաբուժություն	50	600	50	600
Տարեկան առաւելագոյն վճարում		10 000		8 000

ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՀԱՆԳԻՊՈՒՄՆԵՐ

Համաժողովրդական խանդավառ ընդունելության արժանացած է արդեն Գաֆիրեի ՀԲԸՄ-ի Սաթենիկ Մ. Չազըր Հիմնադրամի Առողջապահական Հոգատարություն ծրագիրը՝ իր առատաբաշխ յատկացումներով...:

Հասարակական կեանքի մեջ բոլորովին նորություն եղող այս ձեռնարկը՝ 2000 թ., 644 անդամով, իսկ 2001 թ. ալ՝ 926 անդամով, նոր փորձառություն ապահովեց ծրագրի Ցանձմախումբի անդամներին, միաժամանակ՝ տնտեսաշուկայի ստիպողական վիճակի մատնեց վարչության հաշտագետ անդամները:

Ցառաշիկայ՝ 2002 թ. նոր չափանիշեր պիտի որդեգրուին ծրագրի մասնակիցներուն նկատմամբ: Կիրարկելու համար աղ բոլոր նախատեսությունները, Սեպտեմբերի 5-ին, գիշերուան ժամը 9.00-ին, Հելիոպոլսյ ՀԲԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ Մարգարանին մեջ, լուսաբանական հանդիպում մը կապացաւ մեծ թիւով մասնակիցներու հետ, որոնց սպառիչ տեղեկություններ հաղորդեցին վարչության եւ ծրագրի Ցանձմախումբին անդամները ելեքտրական պաս-

տառի օգնությամբ: Հաշտական մամրամասնություններուն կարելի է վերահասու ըլլալ՝ նախորդ էջին ներկայացուող բաղդատական տախտակներէն:

Համդիպումի աւարտին՝ սպասարկուեցան զովացուցիչներ եւ համեղ խմորեղէններ:

Քանի մը օր ետք, Կիրակի՝ Սեպտեմբերի 9-ին, կ.ա. ժամը 11.30-ին, Աղեքսանդրիոյ Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի «Մեղգոնեան» Համդիսարահին մեջ տեղի ունեցաւ ժողովրդային հանդիպում՝ Գաֆիրէին ժամանած պատուիրակության անդամներուն հետ, տեարք Պերճ Թէրզեան, Օճնիկ Պըլքըտանեան, Միսաք Չէճէնեան, Մարտիրոս Պալանեան եւ Արսէն Էմիրզեան, բացատրեցին եւ լուսաբանեցին Առողջապահական Հոգատարության ծրագիրը, որպէսզի՝ 2002 Յունուար 1-էն սկսեալ աղեքսանդրիացիներն ալ, ըստ Բարեբաբումիին ողորմածության, վաշելն հոգատարական նոյն իրաւունքները...:

Հանելի ճաշարանի մը մեջ, հիւրընկալներուն կողմէ տրուած ճոխ ճաշկերոյթով՝ ... աւարտեցաւ վարչականներուն վսեմ առաքելությունը:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՆՐԱԺԱՊԱԻՆՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ

Միջպետական համաձայնությունները՝ երկու պետություններուն ապահովելիք փոխադարձ շահերէն անկախ, մեծ օգտակարութիւն պիտի ունենան նաեւ մեր գաղութին հասարակական կազմակերպություններուն համար ալ:

Այսպէս, առաջին ափիթով՝ որ երեսն-Գաֆիրէ օդային կանոնաւոր շուրջը սկսաւ, Գաֆիրէի ՀԲԸՄ-ի վարչությունը յարմար նկատեց՝ անմիջապէս, ապահով միջոցով՝ երեսն առաքել ՀՀ Արեւելագիտության Հիմնարկին, Արաքսական Ամբիոնին պատուէրով գնուած արաքական

դասական գրականութենէն 87 ընտիր հատորներու հաւաքածոն:

Միաժամանակ, ՀՀ Ազգային Գրադարանի Տնօրէնութեան նուիրուեցան եզրկատախապ արաքերական մամուլի Ի. դարու երկայնքին լոյս տեսած՝ «Յուսաբեր»-ի, «Արեւ»-ի եւ «Ջահակիր»-ի հաւաքածոներուն ամբողջական մանրածապաւեմները:

Ահա, այս ձեւով իրագործուած կ'ըլլայ «Սաթենիկ Մ. Չազըր» Հիմնադրամի նպատակներէն մաս մը:

ՀԲԸՄ-ԳԱՀԻՐԷ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԴԱՄՍԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

ՀԲԸՄ-ի Գաֆիրէի վարչութեան հրաւերով՝ Տարեկան Անդամական Ընդհանուր Ժողովը տեղի ունեցաւ Հելիոպոլսյ ՀԲԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ Մարգարանի սրահին մեջ, Չորեքշաբթի՝ 10 Հոկտեմբերին, երեկոյեան ժ. 8-ին, մէկ ժամ յետաձգումով, ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն գոյացուցած ըլլալուն պատճառով:

Գործնականութեամբ պէտք է արձանագրել՝ թէ այս տարուան Անդամական Ընդհանուր Ժողովը անսովոր խանդավառ մթնոլորտի մեջ տեղի ունեցաւ 88 իրաւասու անդամներու ներկայութեան, անոնցմէ ոմանք լիազօրուած էին ալ իրաւասու 45 անդամներու փոխանորդագրերով, որով՝ մասնակիցներու ընդհանուր գումարը հասաւ 133-ի:

Ատենական աւանդական գործողութիւններէն ետք, նախատեսուած օրակարգը գործադրուեցաւ նախորդ Ընդհանուր Ժողովի աւանդաբարութեան ընթերցումով եւ վաւերացումով, ապա, յաջորդաբար կարդացուեցան եւ վաւերացուեցան 2000 թ. բարոյա-

կան տեղեկագիրը, 1.1.2000-31.12.2000 հաշտեկակը, եւ 2000 թ. նախահաշիւ պիտմէն:

Կարդացուեցաւ նաեւ հաշտեքննիչին տեղեկագիրը, նշանակուեցաւ 2001 թ. հաշտեքննիչը իր նոր պատուագինով:

Վիճակաւ դադրած երեք վարչական անդամներուն տեղ, վարչական ընտրութեան ներկայացան չորս թեկնածուներ յանձինս՝ Հարի Չէճէնեանի, Միսաք Չէճէնեանի, Օր. Սոնա Մարգարեանի եւ Տոքթ. Հեռիմէ վարժապետեանի, որոնք ստացան յաջորդաբար 98, 108, 93, եւ 52 քուէ:

Քուէահամարէն ետք վերոյիշեալներէն առաջին երեքը յայտարարուեցան վարչական անդամ:

Ժողովը աւարտին հասաւ ժ. 10.30-ին:

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 95-ԱՄԵԱԿԻՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ-ի սկաուտական եւ կայտական շարժումի վերին Մարմինը եւ Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ-ի ժրաջան վարչությունը շինիչ զաղափարը ունեցած էին տօնելու Հ.Բ.Ը.Մ.-ի հիմնադրութեան փառապանծ 95-ամեակը:

Աղեքսանդրիոյ Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ-ի սկաուտական եւ կայտական շարժումները՝ Կիրակի 9 Սեպտեմբերին կազմակերպեցին սկաուտական հանդիսութիւն մը, երեկոյեան ժամը 6.30-ին, նախագահութեամբ եղէց Աւագ խմբապետութի տիկին Ատրիսէ Մուրատեանի. մասնակցութեամբ շարժումին չորս բաժնւներուն, ներկայ էին Աղեքսանդրիոյ հոգեւոր հովիւ Արժ. Տէր Գրիգոր Բհչ. Մուրատեան եւ երիցումին, Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի Ատենապետը՝ Տիար Պերճ Փալանճեան, Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան անդամները իրենց ազնուափայլ տիկիներով, մշակութային միութեանց ներկայացուցիչները, ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ-ի վարչական կազմը, նախկին սկաուտներ եւ կայտեր, խմբապետներ եւ խմբապետութիներ:

Հանդիսութիւնը սկսաւ շարժումին 4 բաժնւներուն տողանցքով. օրուան խօսնակութիւն՝ Աւագ խմբապետութի Լիւսի Թօսումեան, հանդիսականները հրաւիրեց մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգել յիշատակը նորոգ հանգուցեալ ողբ. Նորայր Պէնճոհեանին:

Յայտագիրը սկսաւ դրօշակներու պարզումով. Եզիպտոսի Հանրապետութեան դրօշակը պարզեց փոխ խմբապետ Վան Իսրայէլեան, կայտական դրօշը՝ կայտ Գարին Պասմաճեան եւ սկաուտական դրօշը՝ սկաուտ Այգ Գալայճեան բոլոր ծափահարութեան ներքեւ:

Խմբապետութի Գարին Լէյլեան ելոյթ ունեցաւ շատ գեղեցիկ բացման խօսքով:

Նորընծայ կայտեր Թիթա Գալօմիրիս, Մարիամ Զատոյեան, Ալին Գալայճեան մուտք գործեցին. կայտական երդումը կատարեց Ալին Գալայճեան նախկին խմբապետութիին առջեւ եւ օրուան նախագահութի Տիկին Ատրիսէ Մուրատեանի եւ ստացան կայտական պէճերը (խմբականցիշեր): Նորընծայ Արծուիկներ Քրիսթին Մանուկեան, եւ Նաթալի Սէֆէրեան երդման արարողութենէն ետք, մուտք գործեցին Արծուիկներու բաժնին մէջ եւ ստացան Արծուիկներու պէճերը:

Ծարժումին՝ աստիճանաւորներու հետգրեւտէ ճօրացած թիւին քերտումով սկաուտական վերին մարմինը որոշում առած էր շրջանաւարտ սկաուտ Այգ Գալայճեանին լամճնել Աքելայի պաշտօնը. եւ շրջանաւարտ կայտ Հորի Կիրիւկեանի լամճնուցաւ Արծուիկներու խմբապետութիին պաշտօնը:

Օրուան խօսնակին հրաւերով, օրուան Նախագահութիին եւ շարժումին պատասխանատուները վստեցին խարոյկը:

Խարոյկին շուրջ բոլորուելով, շարժումին չորս բաժնւները՝ իրենց խմբապետներով եւ խմբապետութիներով սկսան երգել սկաուտական, ազգային երգեր, եւ կանչեր, ինչպէս նաեւ հայկական եւ արդիական պարերով. «Ո՛վ Հայոց Աշխարհ» երաժշտութեան ընկերակցութեամբ. մենակատարողներ՝ Այգ Գալայճեան, Ալին Գալայճեան, Հորի Կիրիւկեան, Անդրոյ Պասմաճեան, Գարին Պասմաճեան եւ Նաթալի Սէֆէրեան:

ՀԲԸՄ-ի 95-ամեակի նուիրում իրենց գտաւ սկաուտական հրաժեշտի երգով՝ մասնակցութեամբ շարժումին նախկին սկաուտներուն եւ կայտերուն, խմբապետ-խմբապետութիներուն: Տեսարանը շատ յուզիչ էր: Անոնք պահ մը յիշեցին արտասահմանեան եւ ներքին բանակումները:

Երէջ խմբապետներ, խմբապետութիներ, Սկաուտներ, Կայտեր, Արծուիկներ եւ Գալայիկներ

Քաղցման խօսք՝ Խմբապետուհի Գարին Լեյլեկյան, կողքին՝ Անազ Խմբապետուհի Լիւսի Թօսունեան:

Օրուան Նախագահուհի՝ Անազ Խմբապետուհի Ասորինէ Մարտատեան կը յանձնէ կայտալեւծ եօժցե-ր, ձախէ՛ն՝ Ասորիան Չատուրեան, Ռիթա Գալոմիրիս, Ալիս Գալաթեան: Անգաւառ՝ Անազ Խմբապետ Կարպիս Թօսունեան:

Փափաքելի պիտի ըլլար որ մեր նոր սերունդի սկա-տումները եւ կայտերը բանակում մը կատարեն դէպի ճալրենիք, Քրիստոնէութեան ընդունման 1700-ամեակի առիթով, իրենց ժրաջան եւ զոհաբերող աւագ խմբապետ եւ խմբապետուհիներուն առաջ-նորդութեամբ:

Երեկոն շարունակուեցաւ ընտանեկան մթնոլորտի մէջ՝, զովասում օդին, լաճմանում եւ սանտուիչներու

սպասարկութեամբ, որոնք պատրաստուած էին Հ.Մ.Ը.Մ. ՆՈՒՊԱՐ-ի Տիկնանց Յանձնախումբի անդամուհիներուն կողմէ: Ներկաները մինչեւ ուշ գիշեր ճանելի եւ անմոռանալի օր մը անցուցին:

Վարձքը կատար բոլորին, մաղթելով որ յառաջի-կային ալ ալսպիսի ձեռնարկներ հրաճուիմ մեզի:

Թղթակից

Տոգանցք-Պատուի ա՛ռ, սկստումներ, կայտեր, արժուիկներ, զայլիկներ:

Խաղողիկը վառելու հանդիսատիս տղանք, ձախէ՛ն՝ Անազ Խմբապետ Կարպիս Թօսունեան, Օրուան Նախագահուհին, Անազ Խմբապետուհի Լիւսի Թօսունեան, Խմբապետուհի Գարին Լեյլեկյան, Փոխ-խմբապետ Վան Իսրայէլեան:

Հանդիսատեսներու առաջին շարք, ձախէ՛ն՝

Պերճ Փալանճեան, Աստղիկ Տէր Արսէնեան, Վրէժ Սէֆէրեան, Մանուկ Գալփարճեան, Դանիէլ Ճոճեան, Անի Արթինեան, Արաքսի Դափթեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պապիրկանեան, Համապատասխան Պաշտօնատէր, Անի Թիւրքունեան, Նուարդ Թիւրքունեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Աստուրեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Փիլիկեան, Սարգիս Թօսունեան, Նազարէր Գալթալեան:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԵԱՆ ՊԱՆԾԱԼԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻՆ 28-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔ

Հոկտեմբերի առաջին շաբթուան ընթացքին, 5,6,7 օրերուն, երեկոյեան ժամերուն, Հեյկոպոլսյ ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ մարզադաշտը՝ իր ամբողջ տարածքին, դարձեալ անսովոր եռուզեռի, խանդավառ մթնոլորտի մէջ էր. Վարչութիւնը կազմակերպած էր պասքէթ պոլի Համահայկական հերթական մրցաշարքը՝ նուիրուած Հոկտեմբերեան պանծալի յաղթանակին 28-րդ տարեդարձին:

Ընկալեալ աւանդութիւնը անխախտ պահելով, Հովանաւորութիւնը ստանձնած էր Եզիպտահայոց Բարեխմամ Առաջնորդը, իսկ մախազահութիւնը՝ Գահիրէի Քաղաքական Ժողովի Աստեմապետը:

Բաժակներու շարքը՝ երէց տղոց, աղջիկներու կրտսեր տղոց, կորիւններու, մինի տղոց, նուիրած էին՝ տեսարց Պերճ Թուլումպանեան, Ժիրայր Յակոբեան, Պերճ Աւետիսեան, Օճնիկ Պըլլըտանեան, Տոքթ. Գէորգ Երզնկացեան եւ

իրենց ազնուափայլ տիկիճները. Տիար Ալեքսանեան Վարդի եւ իր ազնուափայլ Տիկնոջ նուիրած մետալներով պճնուեցան բոլոր մարզիկներուն կտրծքերը՝ արդար յաղթանակէ մը, եւ ...պարտութենէն ետք:

Անշուշտ, «համահայկական» բնորոշումը՝ սովորական պիտակ է, որովհետեւ, վերջին պահուն՝ ակումբներէն մէկը, անակնկալօրէն ...կրնայ յայտնել՝ թէ պիտի չմասնակցի:

Այս մրցաշարքին Աղեքսանդրիայէն մասնակցեցան ՀՄԸՄ Կամբ-ը եւ ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ-ը, իսկ Հեյկոպոլիսէն՝ ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ-ը եւ Ս. Թերեզա-ն:

Աւարտական մրցումները տեղի ունեցան Հեյկոպոլսյ ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ եւ ՀՄԸՄ-Կամբ մարզարաններու երէց տղոց միջեւ, եւ աւարտեցաւ յօգուտ առաջինին՝ 81-69 արդիւնքով:

ՀԵԼԻՈՊՈԼՍՈՅ ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ-Ի
կորիւնները

ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ ՀԵԼԻՈՊՈԼՍ
կրտսեր պասքէթպոլիսթները:

ՀՄԸՄ-ՆՈՒՊԱՐ ՀԵԼԻՈՊՈԼՍ
երէց պասքէթպոլիսթները վարչական
անդամներու հետ:

ՅԱՂԹԱԿԱՆԻ ԲԵՐԿՐԱՆՔՈՎ...
Տիար Պերճ Թուլումպանեան պիտիանութեան
քաժակը կը յանձնէ Հեյկոպոլսյ ՀՄԸՄ-
ՆՈՒՊԱՐ-ի խմբապետ Յակոբ Գարակեօյեանին:

Հ.Բ.Ը.Մ. Հ.Ե.Ը.-ի ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ

Սկստական գործունեության ասպարեզը ի է զանազան հետաքրքրական ձեռնարկներով, մարտահրավերներով ու երբ իրաքանչիւր ձեռնարկ կ'աւարտի յաջողութեամբ՝ կ'արժէ տեսնել դէմքերը, որոնք կը դառնան քիչ մը աւելի ինքնավստահ ու պատրաստ վաղուան Միութեանական կեանքի աշխատանքին:

Սկստական շարժումին նպատակն ալ միշտ եղած է պատրաստել ապագայ մարդը իր բազմակողմանի արժանիքներով:

Ահա, այս մտահոգութեամբ Միութիւնս կը ջանայ իր գործունեութեան ծիրէն ներս աւելի զարկ տալ սկստական շարժումին՝ յաջողութեամբ կազմակերպելու բանակումներ, որոնց ընթացքը կ'ապահովուի յաջող իրագործումներով:

Այս տարի բանակումին դարձեալ մեզի հետ էին Դամասկոսի, Լաթաքիոյ, Քեսապի, Գամիշլիի մասնաճիւղերու եւ Եգիպտոսի քոյր Միութեան սկստ-արեւուշները: Անոնց ներկայութիւնը աւելի խանդավառ եւ հաճելի միջավայր մը ստեղծեց, ուր զարգացաւ քարեկանական գործակցութիւնը քոյր Մասնաճիւղերու անդամներուն միջեւ:

Առաջին խումբի գալիկ-արծիւիկներու բանակումը տեղի ունեցաւ 5-13 Օգոստոսին:

Երկրորդ խումբի սկստ-արեւուշներու բանակումը տեղի ունեցաւ 12-20 Օգոստոսին:

Կիրակի, 12 Օգոստոսին, երկու խումբերու ներկայութեամբ ու մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ կէսօրուան աւանդական ճաշը, որուն յաջորդեց երեկոյեան խարուկահանդէսը: Օրը կը զուգադիպէր Ս. Աստուածածնայ տօնին: Քեսապ դարձած էր ուխտատեղի՝ Հալէպէն, Դամասկոսէն եւ Լաթաքիայէն ժամանած ուխտաւորներով:

Առաւօտ կանուխէն բանակումի ամբողջ խմբակները ոտքի էին: Ոմանք զբաղած էին իրենց ներկայացնելիք պարերու կամ ելոյթներու փորձերով, ուրիշներ՝ բանակավայրի մաքրութեամբ, տարազներու կարգաւորումով, իսկ օրուան մատակարարները՝ գլխաւորութեամբ Տիկ. Լուսին Պամսաճեանի եւ Տիկ. Լեւա Հալաճեանի, կը զբաղէին ճաշի պատրաստութեամբ:

Ժամը 7.00 -ին տեղի ունեցաւ դրօշակի արարողութիւնը որուն յաջորդեց խարուկահանդէսը:

Արարելէնով բացման խօսքը կատարեց Եգիպտոսէն քոյր Անի Օհաննէսեան, իսկ հալերէնով իր խումբին թարգմանը եղաւ գալիկ՝ Յակոբ Փոքրաւորեան: Կը մէջբերենք իր խօսքէն հատուած մը. «Այսօր, այս խորհրդաւոր պահուն, վերջ կը գտնէ մեր բանակումը, ուր անցուցինք հետաքրքրական ու յազեցած օրեր, զինուեցանք իսկական հայնցի սկստական ոգիով եւ «Միշտ Պատրաստ»-ի աւինով: Այս

ԳԱՎՐԷԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՆԱՒԱԿԱՅԻՆ -թ.1

Պատանիներու-պարմանուիկներու խանդավառ խումբ.
ա. շարք, ձախէն՝ Գեղամ Թէրպիպաշեան, Շահան Թէրպիպաշեան, Թային Գալիշեան, Արփինէ Շապուրեան, Անի Օհաննէսեան, Ռուքիսա Ասլանեան, Մարալ Պալեան, Նաթալի Միննէթեան,
բ. շարք՝ Կերի Քէլճեան, Սարոյ Պըլըքտանեան, Արէն Նազաշեան, Հրապոյս Գալընեան, Մանուէլ Աւետիսեան, Արթոյ Պըլըքտանեան, Ռուբէր Աւետիսեան:

անմոռանալի օրերը պիտի դրոշմուիմ մեր յիշողության մէջ: Օնորհակալական խօսք կ'ուղղենք մեր Ընկերակցության Գործադիր Մարմինին, Տեղական Վարչությանն եւ մեր մեծ քոյրերուն եւ եղբայրներուն, որոնք կը սատարեն եւ մեզուն կը կանգնին մեր բոլոր գործունէութիւններու յաջողութեան համար»:

Խարոյկի քոցավառումը այս տարի կատարուեցաւ ձեռամբ Հ.Բ.Ը.Միութեան Սուրիոյ Երջանակալին Թանձնաժողովի անդամ Տիար Ժողէֆ Սամուեանի:

Գեղարունեստական յայտագիրը ընթացաւ մեծ յաջողութեամբ. կ'ընդգրկէր երգեր, պարեր եւ ասմունք: Հանդէսի ասարտին խօսք առաւ Հ.Ե.Ը.Ընկերակցութեան Գործադիր Մարմնի Աստեմապետ՝ Տիար Ներսէս Ներսիսեան:

Բանակավայրի կեանքը քննութեան տարածքէն անմար կը ներկայացնենք միօրեայ յայտագիր մը:

Առաւօտեան ժամը 6.30-ին սուլիչին ձայնը կը յայտարարէր զարթնումի ժամը: Նախ կը կատարուէր խմբային մարզանք, ապա՝ դրօշակի արարողութիւնը: Ժամը 8.30-ին տեղի կ'ունենար նախաճաշ, որմէ ետք խումբը կը զբաղուէր սենեակներու եւ քանակավայրի ընդհանուր մարքութեամբ եւ կարգաւորումով: Ժամը 10.15-ին կը սկսէր օրուան յայտագիրը՝ ընդհանուր զարգացման զանազան մրցումներ, երգեցողութեան դասեր եւ սկաուտական գիտելիքներու ուսուցում: Սկաուտական հայրենասիրական երգերն ու բարձրագոյ կանչերը, կը խանգարէին բնութեան լուսինն ու մերդաշնակութիւնը: Ժամը 1.30-ին՝ ճաշ: Երկու ժամ դադարէ ետք, կը կազմակերպուէր արշաւ դէպի մօտակալ

գիղական վայր մը: Երեկոյեան ժամը 7.30-ին խումբը կը համախմբուէր դրօշակին շուրջ՝ կատարելու դրօշակի արարողութիւնը: 8.30-ին՝ ընթրիք, որուն կը յաջորդէր խրախմանքը եւ ապա ճրագմարը ժամը 10.30-ին:

Ահա, այսպիսի յայտագրով ընթացաւ տասնօրեայ մեր քանակումը, որ խթան հանդիսացաւ իրաքանչիւրիս՝ զինուելու քարեկամութեան, ազնուութեան, պարտականութեան բարձր գիտակցութեամբ, ինչպէս նաեւ մեծերը յարգելու իմացութեամբ: Ստեղծուեցաւ սերտ գործակցութիւն Հ.Ե.Ը.-ի մասնաճիւղերու սկաուտ-արեւմուզներու միջեւ:

Հետաքրքրական եւ ուրախալի երեւոյթ էր Գ. Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Հայկական Բաժնի Տնօրէն Դոկտ. Զաւէն Եկաեանի այցելութիւնը քանակավայր, Ուրբաթ, 17 Օգոստոս 2001-ին, ուր յարգելի ճիւղը իր սրտի խօսքը փոխանցեց ներկաներուն:

Բանակումի վերջին երկու օրերը վայելեցինք նաեւ բնութեան տարերքը, տեղատարաւ անձրեղը, որը խանգարեց քանակումի վերջին շրջանի մեր գործունէութիւնը, բայց ստեղծեց հաճելի մթնոլորտ մը:

Երկուշաբթի, 20 Օգոստոսին յուզումնախառն դէմքերով, սկաուտ-արեւմուզները սկսան հաւաքել իրենց իրերը՝ մեկնելու համար: Միակ միութարանը՝ գեղեցիկ յուշերով վերստին հանդիպելու խոստումն էր:

Թամար Խապայեան

ՔԵՍԱՊԻ ԳԵՂԱՏԵՍԻԼ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Եզիպտահայերու խումբը՝ առողջարար կլիմայէն կապողուրաւ, Յունկի՝ Արթուր Պրլլքստանեան, իսկա՞ծ՝ ճախէն, Գեղամ Թերլիպաշեան, Անի Օհանեսեան, Ռուբինա Ասլանեան, Կանգնա՞ծ՝ Բուպէր Աւետիսեան, Կերի Քէշեճեան, Հրապոյան Գայրեան, Արէն Նազաշեան, Սարոյ Պրլլքստանեան, Թային Գալիշեան, Շահան Թերլիպաշեան, Մանուէլ Աւետիսեան, Մարալ Պալեան, Նարայի Միննեթեան, Արփինէ Շապոյեան:

ՈՂՋՈՒՆԵԼԻ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Համաձայն այլ նպատակի գործածելու համար, մեր Միութեան աստեղապետը յաջողած էր ձեռք ձգել հրատարակող «Մատենա Ողբերգութեան և Այ Ֆուսու Ուայ Ղայեթ» ուսումնասիրութեան արարներն բնագիրը, ամակնկալ որոշումով, ուսումնասիրութեան հայերէն թարգմանութիւնը՝ կատարուած նոյնիմքն ուսումնասիրողին կողմէ, բաժին ինկաւ «Տեղեկատու»-ի յարգելի ընթերցողներուն:

Արդէն չորս տասնամեակէ ի վեր, բարձրարժեք թարգմանիչի վարկ ապահոված է բնիկ Հալէպցի Նիզար Խալիլին, հայերէնի իր գիտութիւնը ցոյց տալով՝ արեւելեան հայերէնէ, արեւմտեան հայերէնէ և նոյնիսկ գրաբարէ կատարած թարգմանութիւններով:

ՆԻԶԱՐ ԽԱԼԻԼԻ

Իրապէս շնորհաւորելի անձ մըն է Նիզար Խալիլին՝ որ իր կատարած թարգմանական աշխատանքով, ակադեմական շրջանակներու մօտ ապահոված է բարձր վարկ:

Մեծանուն թարգմանիչը՝ իր արդիւնաւետ կեանքին ութերորդ տասնամեակը կը բոլորէ Քեսապի լեռնային անդորրութեան մէջ, վայելելով առողջարար կլիմային քոլոր բարիքները: Մենք՝ «Տեղեկատու»-ի ընթերցողներուն կողմէ, իրեն կը մաղթենք՝ հայերէն լեզուի դժուարութիւնները հաթելու նոր առիթներ...:

«Տ.»

ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱԼ ՖՈՒՍՈՒԼ ՈՒՍԱԼ ՂԱՅԵԱԹ

Տասներորդ դարու երկու աշխարհաճոյակ մտաւորականներուն պատկանող նշանաւոր գիրքերն են՝ «Մատենա Ողբերգութեան» և «Այ Ֆուսու Ուայ Ղայեթ», որոնք հազար տարուան ընթացքին հիացուցիկ և ողորդ կը հիացնեն ու կը զբաղենքն ողջ աշխարհը: Ինքզինքն նուիրեցի անոնց ուսումնասիրութեան՝ Գրիգոր Նարեկացիի և Աբու Ալա Ալմա'արիի հոգիներէն մերշնչուած, այս սուրբ առաքելութիւնը իմ արար ազգիմ հասցնելու համար:

Մուլութեան չլանձնուեցայ և սկսայ սուգով այս ծով գիրքերուն խորքը, անոնց թանկագին գոհարները ի յայտ բերելու նպատակով:

Սակայն, ներկայ ուսումնասիրութիւնը կատարելէ առաջ, հարկաւոր կը գտնեմ երկու անձերուն համաձայն կենսագրականը պարզել՝ հակառակ անոնց ունեցած հոշակին, ուսումնասիրութեան օգուտին համար միայն:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
Մաշտոցի անուան Մատենա-
դարան, 2 հտ. ք. 1568, էջ 79.
Ժամագիրք 1173 թ., մանրա-
նկարիչ Գրիգոր Սկիւտացի:

Նարեկ՝ գիտ մըն էր Վանայ ծովուն հարաւորողը, Ռշտունեաց զաւառին մէջ: Անանիա Վարդապետ՝ որ իր ժամանակին ամենէն զարգացած հոգեւորականներէն էր, և հօրեղբայրը Նարեկացիին մօրը, Ժ. դարուն սկիզբները հոգի հիմնեց վանք մը, որ ընդհուպ կրթական վառարան մը եղաւ իր շրջանակին համար:

Գրիգոր ծնած է 951 թուականին, յիշեալ Նարեկ գիւղին մէջ, և անոր վանքին մէջ դաստիարակուեցաւ, եկեղեցական կարգ ու սքեմ առաւ, ապրեցաւ ու իր կեանքը անցուց, և այդ իսկ պատճառով կոչուեցաւ Նարեկացի:

Իր ծնողքին երեք որդիներէն կրտսերագոյնն էր. երիցագոյնը՝ Սահակ, իսկ երկրորդը՝ Յովհաննէս, ուսմանկիցն ու կրօնակիցն էր Սուրբին Նարեկայ վանքին մէջ, որուն վանահայրը եղաւ Անանիայի մահէն ետք, երեքն ալ այսպէս արժանատի զաւակները պատուական ընտանիքի մը, որ սկիզբէն իսկ զարդարուած էր հաւատքի և գիտութեան սիրոյն ամենէն անոյշ շնորհներով:

Մատենա Ողբերգութեան ՄԱ. Բանին առաջին հատուածէն կը հասկցուի՝ թէ կանոն մտած էր իր մայրը, ասկէ ետքն էր որ իր հայրը՝ Խոսրով, յառաջացաւ եկեղեցական նուիրապետութեան մէջ, եպիսկոպոս լինելով վասպուրականի Անձնացեաց զաւառին, որուն հովիւն ու առաջնորդը մնաց մինչեւ ակտուալ հասակը:

Իմացական և քաղաքական առաւելութիւններով օժտուած անձ մըն էր ան, մտքի և նոյնքան զրի մարդ, որ կրցաւ իր կարողութիւնները ի սպաս դնել իր հօտին օգտին:

ԳՐԻԳՐ ՄՂՈՐԹՑ
Ս. Բանին սկիզբը. Մաշտոցի
անուան Մատենադարան, 2 հտ.
ք. 3863, էջ 4ա, Ժամագիրք 1401
թ., գրիչ՝ Ստեփանոս, Ժողովող
Յովհաննէս:

Նոյնքան կարելու, եւ կերպով մը աւելի բարձր ձիրքերու տէր անձնաւորութիւն մըն էր Անանիա Վարդապետ, իր ազգականը, որուն աշակերտեցաւ Նարեկացի, իր եղբորը հետ, Նարեկայ վանքին մէջ: Ուրեմն այս վանքին մէջ, եւ ուսման տարիներուն, Նարեկացիի մտաւոր կեանքին կերտողը եղած էր, ժամանակակիցներու կողմէ «տիեզերական վարդապետ» անուանուած Անանիա Նարեկացի, ձեռք բերելով այն բոլորը՝ ինչ կարող էին տալ ժ. դարու հայ ամենէն առաջաւոր դպրոցները: Գրիգոր Նարեկացին յետոյ ինքը դարձաւ վանքի դպրոցին փոխարէն մէկը:

Թայտնի չեն մեծ մտաւորականի կեանքին մանրամասները: Հին ձեռագիրներէն մնացած համառօտ կենսագրականներէն կ'երեւի՝ թէ Գրիգոր Նարեկացին ալեկոծ եւ ցնցուած կեանք մը անցուցած էր: Այդ ժամանակաշրջանին երբ երթալով կը զօրանար պայքարը ֆէոտալիստական եւ ֆէոտալ եկեղեցիներու դէմ, երբ եկեղեցին ալ իր հերթին, դաժանօրէն հաշիւ կը տեսներ իր հակառակորդներուն հետ, շատերը կասկածելի կը նկատուէին ու կը մեղադրուէին աղանդաւորութեան մէջ, եւ կ'ենթարկուէին հալածանքի:

Անանիա եւ Գրիգոր Նարեկացիները եւս, զերծ չեն մնացած միայն կասկածներէ եւ մեղադրութեան իբրեւ թոնդրակեցութեան մասնակիցներ: Հին կենսագրականներու մէջ ըսուած է, թէ Գրիգորը դատելու համար հաւաքուեցան վայր մը՝ եպիսկոպոսներ, իշխաններ, ազատներ եւ տանուտէրներ, որպէսզի զինք հրապարակով լանդիմանեն եւ ապա արքային: Թայտնի չէ թէ ի՞նչպէս Նարեկացին ազատեցաւ այս դատէն, բացի ժողովրդական ծագում ունեցող հրաշապատում առաքելներէ:

Գրիգոր Նարեկացի իր բազմաթիւ գործերուն վերջինը աւարտելէ անմիջապէս յետոյ, հետեւեալ կարգադրութիւնը ըրաւ, որ կը բացատրէ իր իսկ գրչով, Մատենա Ողբերգութեան հատորին վերջին էջին մէջ.

«Ստեղծական արուեստակին, այսինքն լիապատար, նշույագեղ, արփիւնամանչ, լուսալիր, օրակշիռ, մութը փարատող, ակնապարար, տարիներու բազմութենէն դարեր կուտակող, ամբարող, անցաւոր աշխարհի կեանքը սպառող եւ նորոգող, արեգակին յառաջաշարժ քնթացքին հոլովումովը զոյացած ժամանակին հայկական թուականի իմներորդ յոբելեանէն ետքը տասներորդին սկիզբը, հոռոմներու վասիլ յաղթող

Ս. ԳՐԻԳՐՆԱՐԵԿԱՅԻ
Մաշտոցի անուան
Մատենադարան, Չեռ. թ. 1568,
էջ 120ր, ժամագիրը 1173 թ.,
մանրամասնիչ՝ Գրիգոր
Սկեւոսցի:

եւ մեծ կայսրին դէպի արեւելեան հիւսիս գալէն երեք տարի վերջը, երբ իր տէրութեան սահմանը անչափելի երկարութեան վրայ ընդարձակելով կը տարածէր, եւ անդադար աշուձախ արշաւելով ամուսն ծոցը կը լեցնէր մեծ ու փոքր աշխարհներուն խումբերը, ու քարէ թանձր կոթողներով կը հաստատէր, ահա նոյն այդ խաղաղ շրջանին էր՝ որ, երբ եկեղեցւոյ թշնամիները շնչուեցան, ծրագրեցի, հիմնեցի, կառուցի, շինեցի, հաւաքեցի, կանգնեցի, ժողովեցի, բարդեցի, միատեսակ զանգուածի հրաշակերտութեամբ կազմեցի այս արդիւնաւոր գիրքը, յօրինուածքին բազմամասն դրուագները, եւ Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ քանահիւսներուն վերջինը եւ վարժապետներուն կրտսերը Նարեկի մեծափառ եւ քարձրապատիւ ուխտին

վանականներէն Յովհաննէս կոչուած ընտրեալ եղբորս հետ, որուն հետ թէեւ երկու անձեր, բայց իբրեւ քանական մէկ մարմին, մէկ դէմքով ու կերպարանով ապրեցանք, նաեւ հոգիով միաշունչ, միակրօն, համապատիւ եւ զուգահեւան, չորս աչքերով միակ եւ նոյն նպատակի մը միշտ յառեցանք:

Արդ պատրաստուած այս խորթահամ եւ բազմասպաս սեղանին ճաշակողներէդ կը խնդրենք որ զուարթ սիրով եւ բարի միտքով յիշէք զմեզ ձեր ուղիղ մաղթանքներուն եւ մարտիրոսացիներուն մէջ, որպէսզի դուք եւս գրուիք վերին անմահութեան երկնային մատնանին մէջ»:

Այս տողերով Նարեկն աւարտեց իր մատենան 1001 թուականին եւ իր հոգին երկինք ելաւ 1003 թուականին:

Յիշելու եմ՝ որ Նարեկին այս խօսքը, գրաբարէն աշխարհաբարի վերածեց Թորգոմ եպիսկոպոս Երուսաղէմի:

Ինչպէս ոմանք իրենց խմբագրած գիրքերը որոշ անձի մը կը նուիրեն, նույնպէս Նարեկացին իր մատենանը Աստուծոյ ձօնեց հետեւեալ ձեւով, Թորգոմ եպիսկոպոսի աշխարհաբարի թարգմանութեամբը.

Բան Ա. - Ա.

«Սրտիս հեծեմալից հառաչանքներուն ողբաձայն աղաղակը քեզի կը վերընծայեմ զաղտնիքները տեսնող տէր, եւ այրուող հոգիիս թախծութեան կրակին վրայ դնելով, սառնամած մտքիս ճենճերող իղձերուն պտուղը, կամքիս բուրվառովը քեզի կը ձօնեմ զայն...»:

Այս ձօնէն անմիջապէս յետոյ, կու գայ Նարեկ իր մատենանը ներկա-

ԳՐԻԳՆԱՐԵԿԱՅԻ
Մաշտոցի
Մատենադարան, Չեռ. 1568, էջ 56ա, ժամագիրը 1173 թ.,
գրիչ եւ ծաղկող՝ Գրիգոր
Սկեւոսցի:

լացնելու ողջ աշխարհի բանակներուն, հետեւեալ ձեռով, միշտ աշխարհաբարով:

Բան Գ.-Բ.

«Ողբերու այս նոր մատենաճիւղ, իբրեւ ամենուն կարիքներուն քաջատեղեակ, իր պատկերին մէջ կը խտացնէ ամէն կարգի կիրքերուն պատահումները, նկարագրական պատուէր մըն է, երկրի վրայ եղած բանականացմանը, քոյր քաղաքացեանց ուղղութիւն, մանկահասակներուն արթունքի եկածներուն, կեանքի երեկոյնի մօտեցած անգոր ծներուն, ...»:

Անկէ ետք կը սկսի իր բազմապիսի մեղքերը ներկայացնել, այսպէս.

Բան Զ.-Դ.

«Վասնզի ջրափին վրայ համահաւարածները թէն բազմաթիւ են շատ, բայց անոնք զորիկ են ծնելութեան եւ անուրի յատկութեան, իսկ իմ լացանքները ու մեղքերը անըմբռնելի ըլլալու չափ անթիւ են, սա մէկը եւ իր ծնունդները, դա մէկը եւ իր շատաւիղները. նա մէկը եւ իր քիծերը. սա միւսը եւ իր արկածները... եւլն»:

Այս ոճով Նարեկը կը զգուշացնէ մարդիկը մեղքերու զանազան ձեւերէն: Բայց շատ անիկ ազդեցիկ կ'ըլլայ երբ գրաբարով ներկայացուին. որ հաստ զանգի ձայնով վտանգը կը պարզէ, այս ալ այսպէս. -ոմն եւ ծնունդը իւր, ոմն եւ շատաւիղը իւր, ոմն եւ քիծք իւր: Եւ այսպէս վաթսուներեակի անգամներ կը կրկնէ ոմն քաղ, ճիշտ ու ճիշտ զանգակի ղօղանջներու նման:

Այս ոճով Նարեկացի ցոյց կու տայ իր գիտելիքները բազմազանութիւններով: Ապա կը մեղադրէ իր անձը՝ այսպէս.

Բան Թ.-Ա.

«Ու հիմա քեզի արժանաւոր ինչ քամբասանքներ շարեն, գրեմ ողբերգութեան այս աղօթամատենան կտակագիրքին մէջ, ով իմ թշուառ, ամօթահար, պատասխանելու անկարող անտուժոյ ու սուրբերուն հետ հաղորդակցութեան անարժան անձս, վասնզի եթէ ամբողջ ծովալիւն մը մելանի փոխեմ, եւ քաղաքապարէզ ընդարձակութեամբ դաշտերը թուղթի պէս փոխեմ՝ տարածեմ, ու եղեգի շամբերն ու անտառները գրիչի վերածեմ, պիտի չկրնամ քաղութեան անօրէնութիւններուն մէկ մասն իսկ գրի առնուլ: Նոյնպէս եթէ Լիբանանի մայրիկները զօղելով անոնցմէ կշիռքի լուծ եւ թեւեր շինեմ, եւ Արարատ լեռը իր ամբողջ քարձրութեամբը մօտարներէն մէկուն մէջ նստեցնեմ, կարելի պիտի չըլլայ

«Նարեկ»-ի խորագրին սկիզբը.
Չեռ. ք. 1568, գրիչ եւ մանրամասնարիչ՝ Գրիգոր Սկեւոսցի:

վերցնել մեղքերու ծանրութիւնը»:

Եւ այսպէս կը շարունակէ մինչեւ որ հասնի Բան ԻԵ.-Բ. ուր կը քացալայտէ իր ոչ կրօնական գիտելիքները, այլ աղերսելու միջոցաւ կը ցուցնէ նաւակառուցման արհեստին գաղտնիքները, ահա թէ ինչպէս.

«Վասնզի մինչդեռ եւ անկասկած վստահութեամբ ամհոգ կը չուէի, նաւահանգիստին աննշան հեռաւորութեանը պատճառաւ հազիւ մտքես անցընելով արկածի պատահականութիւն մը, եւ կարծելով որ ալ հասած եմ, եւ ահա ամարումս մէջ ձմեռի նման քըաքեր իրկերով հասաւ եւ երրադարձ ալիքներու ընդհարումով ամբոխեց համարատութիւնը: Ու նաւը վայրենի ալիքներու քաղխումէն խորտակուեցաւ, թիակներուն կազմը քակուեցաւ, զոյգ մը ստաւոր լուծերը բաժնուեցան, հետքը ուղղող սամիները գալարուեցան, ընկղմեցան նաւուն յատակը՝ որ հիմն ու հաստարանն է ամբողջ շինութեան. ղեկին կազմածը իսկոյն սուգուեցաւ, չուելու յարմարութիւնները պակսեցան, ողնափաշտին պատասպարանը անմիջապէս կորացաւ, զիստը յօրինող կապարանները յօշոտեցան նաւագողը անգործածելի դարձաւ, նաւուն խելքին եզրաշրթունքը խախտելով թռաւ...»:

Չկարծուի թէ Նարեկին գիտելիքներուն հետ տարած, եւ մոռցած եմ Աբու Այա Այմա'արին եւ իր Ալ Ֆուսուլ Ուալ 'Լաւեաթ գիրքը. ոչ, այլ ուզեցի Նարեկին կեանքը աչքի առչել րեւել՝ որպէսզի մամուլութիւնը անիկ պարզ ըլլայ:

Աբու Այա Այմա'արին թէն աշխարհաբոյսակ անուն մըն է, բայց հայոց շատերուն համար կը մնայ Աւետիք Իսահակեանի Մա'արին միայն:

Մա'արին ծնած է Հալեպէն 80 քիլոմետր հեռաւորութեան գտնուող Ալ Մա'արա քաղաքին մէջ 973 թուականին, Նարեկի ծնունդէն 22 տարի ետք, մեծատուն եւ մեծահամբաւ ընտանիքի մը մէջ, որուն անդամներուն մեծ մասը քարձր պաշտօն կը զբաւեին Համա-հիներու իշխանութեան տակ եւ իր հայրը Ապտուլա էլ Թաֆուխի, եւս անոնցմէ էր: Չորս տարեկանին Աբու Այան իր աչքերէն զուրկ կը դառնայ ծաղկի հիւանդութեան հետեւանքով եւ կը լացնուի իր հօր խնամքին, որ իրեն կը դասաւանդէ պէտք եղած գիտելիքները: Տասը տարեկանին կը սկսի քանաստեղծութիւններ գրել եւ իր փափաքին համաձայն կը փոխադրուի Հալեպ, ուր կը սկսի լաճախել այն ժամանակուան դպրոցները, իր

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿ
Չեռ. ք. 1568,
մանրամասնարիչ՝ Գրիգոր Սկեւոսցի:

Արդեօք ի՞նչ կ'ըսէ Նարեկը՝
լուի մասին, կարդանք.

Բան ԿԹ-Բ.

«Որովայնիմ մէջ ինքնաբերա-
բար կը ծնին ու կը բազմանան
նապուկ եւ շարժուն բոտոտները
աղիքներու բազմատեսակ գազա-
նակուր որդերը, հրակայծ խաղա-
արտները, բոցակիծ բիծերը, անձն
անհիծները, եւ ուրիշ գրտնածին
զգուելի, կակծեցնող եւ կեռացնող
խումբեր եւ դեռ ուրիշ վայրենի
ասպատակներ որոնք գիշերա-
մարտ դեներուն, խաւարասէր,
մեկնակազէն բարբարոս զոնդե-
րուն, իրենց գազանութեամբը
կորակոր գնացքովը, արջնաթոյր
գոյնովը, կրկնապարոյր կռածագ
կտուցովը, որ կարիճի խաղթոցներուն կը նմանի
եւ որով, իբրեւ դժմին փուշերով, խոցուելով կը
ծծեն կը քաշեն արեան խոնավութիւնը եւ
հանգիստի անկողիքներուն մէջ տանջանքի
նշաններ կը ցուցադրեն, ու եթէ մէկը իր ձեռքը
երկնցնէ անոնց փոխվրէժի համար, իսկոյն կը
զգան մարդուն պատճառած իրենց վնասը, եւ,
անմիջապէս իրենց լերկամարմին եւ փոքրիկ
հասակովը, կարծես թեւերով կը թռչին ու
մարախի պէս ոստոստելով դէս ու դէն կը
տարութեան, ու դառող աղուէսներու խաբերայ
ու մեծգոտ բարքով՝ խորամանկութեամբ կը
փախափին ծակուծուկ տեղեր, որպէսզի
մահուան երկիւղէն ազատուին»։ Ահաւասիկ
տեսանք թէ ինչպէս երկուքն ալ կը
ներկայացնեն լու միջատը։

Լսենք նաեւ թէ Նարեկը ի՞նչպէս կը մօտե-
նայ զգայարաններուն եւ մարմինի անդամ-
ներուն.

Բան ԽԶ-Բ.

«Կանգնած զքեզ կրող երկու ոտքերու վրայ,
որոնք միարան են եւ համակցորդ են իրարու,
բայց իսկապէս հրեշտակի ձեւով կառուցուած
են, երկնահայեաց դիրքով եւ զոյգ բազուկներու
վերամբարձ թեւերովդ, ով յիմար ի՞նչպէս
ինքնիրենիդ դէպի վար ծոցեար, այս աշխարհի
գործերովը գրաւուելով շարունակ եւ անապատի
ցիւրերուն մնամեցար։ Բողոքակ զլուխդ ինչպէս
բազմաստեղն քերան ճրագի, մարմինիդ
աշտանակի վրայ հաստատուեցաւ որպէսզի
տաճարին աշտանակին օրինակին շնորհիւ,
զԱստուած տեսնելէ չդադրիս, եւ անապակաւ
բաներու վրայ խորհիս։ Բանականութեան
պատիւով կրկնապէս ճոխացար, որպէսզի քեզի
շնորհուած բարեմասնութեանց գերագան-
ցութիւնը համարձակ լեզուով խօսիս, Ձեռքիդ եւ
մատներուդ ճեղ ճեղ կազմութեամբը, արհես-
տական գործեր յօրինելու սահմանուեցար, ու
այդ տեսակէտով, կերպով մը Աստուծոյ
ամենաբաշխ աքիմ մմանութիւնը ունենալով
վրադ, աստուած կոչուեցար։ Նրեք հարիւր
վաթսուց յօդուածներով շողկապուեցար, անի
ունենալով տակաւին հինգ զգայարաններու
զգայուն մասը, եւ այս՝ որպէսզի մարմինիդ
արտաքին միութեան կազմութիւնը չերեւի
մտքիդ. այդ ամէնուն մէջ կան՝ խոշորութիւնը,

Արույ Արա Արեւարի

ով իմ եղկելի անձն, քու մէջդ
նկարուած է արդէն իբրեւ անջնջելի
արձանի մը վրայ, ժամանակին
ամենափոքր մասը, եւ օրերուն,
մինչեւ տարիի աւարտումը,
յաջորդական շարունակութիւնը՝
չափուած կշռուած են, մարմինի
մասերուն հետ թուական համե-
մատութեան անսխալ եւ անայլալ
կանոնով մը»։

Մա'արիին տարբեր ձեւով կը
մօտենայ այս միութիւն, լսենք՝ թէ
ինչպէս.

«Աստուած կրնայ մարդն այնպէս
կազմել՝ որ տեսնէ իր ոտքով, ձայ-
նէրը լսէ իր ձեռքով, եւ մատը
արցունքի հոսափող՝ ճաշակէ իր
սկանջով, հոտորէ իր ուտով, քալէ
զլուխին վրայ, ասիկա, Աստուծոյ համար դիրքն
է»։

զլուխին վրայ, ասիկա, Աստուծոյ համար դիրքն
է»։

Կ'ըսէ նաեւ. «Յարատեւող գործը՝ թէն քիչ
ըլլայ, կը շատնայ, եթէ ամէն օր չար քառ
խօսիս, քու էջդ կը սենայ տարեգլխին։ Եւ եթէ
ամէն օր մէկ բարիք ընես՝ բարեբար կ'ըլլաս
տարեգլխին։ Օրը ժամերէն կը կազմուի, ամիսը
օրերէ, տարին ամիսներէ եւ կեանքը կը
բաղկանայ տարիներէ»։

Այժմ լսենք թէ ի՞նչ կ'ըսէ Նարեկը կարիճի
մասին.

Բան ԽԵ-Գ.

«Ու հիմա, ի՞նչպէս պիտի բժշկուիս դուն ո՞վ
իմ եղկելի անձն, որ այնքան տեղերով խոցուած,
թողլքուած, անողջանալի տարագիր մարդ մըն
ես։ Վասնզի այդ վերագրուածներէն միայն
մէկը, թող թէ շրջապատող դժմեայ դահիճներու
եւ սպանողներու այդքան բազմութիւնը,
բասական է սատկեցնելու համար զքեզ, ինչպէս՝
անթիւ, անհամար գեռուն խալթող կարիճները
իրենց պոչի վարի ծայրը մահացու թոյն կը
կրեն, մաղձեղէն ամանի մը մէջ, ելքին շաղիղը
կը զոցեն շրջափակ կապարանով մը ու դուրսէն
աղուոր կ'երեւին, մինչդեռ ներսէն համբար են
չարի, կորուստի պահապան»։

Հիմա կարգը Մա'արիին է, լսենք.

«Աստուած իմ, զիս մի ըներ կարիճներու
մման, կարիճները ամենէն անիծեալ արարած-
ներն են, չարիքը կը սկսին իրենց մօրմով»։

Ուրիշ տեղ մըն ալ կ'ըսէ.

«Մեղայ Աստուծոյ՝ մինչեւ որ ժողովէ
երկնային կարիճի աստղերը, պոչը, մարմինը եւ
երկու շուրջը, անոնք կը պահուրտին պատի մը
ծակին մէջ, կու գայ մանուկ մը, իրենց կը
հետեւի՝ մինչեւ որ գիրենք սպանէ»։

Նոյն միութեան շուրջ՝ այս երկու Հսկաներուն
ըսելիքները տակաւին բազմաթիւ են՝ որոնց
համար ինծի տրամադրուած էջերը բաւարար
չեն. արդ՝ կը բաւականանամ այսքանով,
յուսալով որ կրցայ որոշ գաղափար մը տալ։

Քեասպ, 8.1.1996

ՆԻԶԱՐ ԽԱԼԻԼԻ

Կորյուն

ԻԻՐՕՐԻՆԱԿ ՍԱՀՄՈՍԱՐԱՆ ՄԸ

Մանուկյաններ

Մաշտոցի անուան Մատենադարանի առաջ գիտաշխատողներին՝ արուեստաբան Աստղիկ Գեորգեան առանձնաշնորհեալ անձ մըն է, որ տարիներէ ի վեր հանապազօրեայ արուեստագիտական աշխատանքով կը տեսնէ եւ կը շօշափէ ծաղկեալ եւ մանրանկարեալ մատենաները, ապրելով անոնց պարզեամբ թերկրանքով:

Բազմաթիւ եւ բազմատեսակ Սաղմոսարաններէն ներշնչուած, Ա. Գեորգեան պատրաստած է «Ծաղկաբաղ Սաղմոսներ»-ը, որուն գրիչը եւ ծաղկողը ինքն է:

Գրիչը՝ իր «Երկու խօսք»-ին մէջ ներկայացուցած է սաղմոսներգու Դաւիթ Թագաւորը եւ սաղմոսներգութեան շարժառիթը:

Անշուշտ, ընտրուած խորագիրը՝ տարողունակ է, ընթերցողը կրնայ կարծել՝ թէ 150 սաղմոսներէն հատուածներ ներկայացուած են, միմչդեո՛ւ Դաւիթի բարոյախօսական երգերէն, 36 համարներու փնջիկ մըն է, որ ընտրուած է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի 1994-ին

Դաւիթ թագաւոր

*«Չեղք իմ արարին սաղմոսարան,
եւ մատունք իմ կապմեցին գործի օրհնութեան»:*

Սաղմոսերգու Դաւիթ՝ բազմալար նուագարաններով:

հրատարակած Աստուածաշունչին Սաղմոսաց Գիրքէն:

«Ծաղկաքաղ Սաղմոսներ»-ու նկարագարողումին համար, բնօրինակ հանդիսացած են Մաշտոցի անուան Մատենադարանի ԺԳ.-ԺԷ. դարերու ձեռագիր մատենաները, որ՝ սաղմոսերգու Դաւիթ ներկայացուած է արքայավայել տեսքով, եւ ձեռքը՝ երաժշտական գործիքներով. քնար, տափղ, սազ, քամանչա, թառ, երգեհոն:

Երանի անոր՝ որ 38 էջերէ բաղկացած «Ծաղկաքաղ Սաղմոսներ»-ու սակաւաթիւ օրինակներէն հատ մը պիտի կրնայ ձեռք բերել, եւ ըմբռնել՝ մատուցուած գեղեցիկը, գողտրիկ գրքուկի մը տարազով...:

Ընտիր թուղթի վրայ եւ "African Press"-ի բժայնդիր տպագրութեամբ, երեսունվեց սաղմոսներու այս բազմամուագ փնջիկը՝ որպէս անթառամ ծաղիկ, իրենց ծնողներուն յաւերժ յիշատակին ձօնած են Պերճ եւ Սեդա Թէրզեանները:

«Տ.»

Սաղմոսներու մասին խմբագրարեւի ընթերցումներ.

Գիրք Սաղմոսաց Դաւթի, Ըստ 1868-ին Երուսաղէմի մէջ տպագրուած բնագիրին: Ջիթենեաց Լեո-Երուսաղէմ, 1988: Ծափէ Արքեպիսկոպոս Աճէմեան, ներածական, էջ 1-18:

Աստուածաշունչի Պատմական Քննադատութիւնը. Անկախ ուսումնասիրութիւն մը: Գրեց Խ.Ս. Գուրեան: Հրատարակութիւն Մտաւորական Սպասարկութեանց Գրասենեակի թիւ 3, Տպարան «Նուպար», Գաթիքէ, 1942, էջ 72-74:

Traduction Oecuménique de la Bible, comprenant l'Ancien et le Nouveau Testament, traduits sur les textes originaux hébreu et grec, nouvelle édition revue; Alliance Biblique Universelle-Le Cerf (1988). Les Psaumes, Introduction, p. 764-769.

Lecture Bibliques, "L'Histoire du Salut", publiées sous la direction de A. Eichinger, Edition revue et augmentée; Edition Alsatia, Paris, (1951). Les Psaumes, p. 113-114.

Sacra Bibbia, Traduzione e Commento Pastorale del P. Eusebio Tintori O.F.M. Pia Società San Paolo Per l'Apostolato Stampa, Roma-Alba, 1931. I Salmi, Introduzione, p. 556

Լ ՈՒՐ Ե Ր

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՄՊԻՈՆ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄԸ ՄԷՋ

Սուրբիոյ Արարական Հանրապետութեան կառավարութեան համաձայնութեամբ, ՀՀ Կրթական մարմինները և Դամասկոսի մէջ ՀՀ Դեսպանիմ յարատեւ ջանքերուն շնորհիւ, կարելի պիտի ըլլայ՝ Հալէպի կամ Դամասկոսի Համալսարանին բաճարակաւ ֆագիլթիմ մէջ հաստատել հայերէն լեզուի եւ հայ գրականութեան ամպիոն, սուրիացի արաբ եւ հայ ուսանողներուն համար:

Կանխաւ շնորհատրելու է այս բերկրաւոր համաձայնութիւնը, մկատի ունենալով յառաջ գալիք

արդիմաւտ արդիւնքները:

Հաւանաբար, մեր ըմբերցողներէն ոմանք տակաւին յիշեն՝ թէ 1999 թ. Մարտ ամսուն, պարբերական մամուլը կը հաղորդէր՝ թէ համաձայնութիւն կայացած է Գաֆիթի եւ Երեւանի համալսարաններուն միջեւ, Գաֆիթի մէջ ալ հայագիտական ամպիոն մը հաստատելու առընչութեամբ: Ծարդ, պաշտօնապէս չէ հաստատուած այդ տեղեկութիւնը...:

ԾԱՌԼ ԱԶՆԱԻՈՒՐԻ ԱՆՈՒԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ

Երեւանի Քաղաքապետարանը՝ Սեպտեմբերի 17-ին որոշած է. «Հայրենիքին եւ հայ ժողովուրդին մատուցած անգնահատելի ծառայութիւններին, իր արունեստով եւ գործունէութեամբ Հայաստանն աշխարհին ըստ արժանւոյն ներկայացնելու համար, Երեւան «ՄՈՍԿՎԱ» կինոթատրոնին եւ «ԵՐԵՎԱՆ» թիւրամոցին յարող հրապարակէն անուանակոչել հոշակաւոր երգիչ, երգահան, մեծ հայրենասէր Ծաղ Ազնաւորի անունով»:

Սեպտեմբերի 21-ին, անուանակոչութեան արարողութեան ներկայ եղած են բազմաթիւ երեսանցիներ, ինչպէս նաեւ մեծաբեալ երգիչը՝ Ծաղ Ազնաւոր:

Քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարեանի հանդիսաւոր խօսքէն ետք, յուզուած շնչաւով, Ազնաւոր ըսած է. «Իմացած հայերէնով չեմ կրնար միկրոֆոնի մէջ շատ խօսել, աստոր համար է՝ որ Հայր Թափաշին ֆրանսերէն կ'ըսեմ, ինքն ալ հայերէն ձեզի պիտի ըսէ: Ծառ յուզուած եմ ու զգացուած այս բաների համար, որ ինձ համար անուս էր. իմ ամբողջ կենցաղում երբեք չէի մտածեր եւ չէի երազեր՝ որ այսպիսի պատիւ պէտք է ունենայի, սովորաբար մահուանից լետոյ եմ այսպիսի պատիւներ տրուում: Ես ամէն ինչ կանխել եմ փոքր ինչ չափով: Մարդում եմ՝ որ Հայաստանն իր ընթացքը երջանիկ ճանապարհով տանի եւ գտնի իր իսկական տեղը երկինքին տակ, գտնէ իր ուրախութիւնը, աստոր համար պէտք է՝ անշուշտ, շատ զոհողութիւններ ընել

եւ նաեւ բարեկամութեան ձգտել դրացիներու, յատկապէս՝ ինքներս իրար հետ: Համբարում եմ ձեզ բոլորդ»:

Մեծ երգիչին մոխրուած են ծաղիկներ, եղած են բազմաթիւ բարեմաղթութիւններ:

Սեպտեմբեր 22-ին, Գիւմրիի կեդրոնական «Աստղի» հրապարակը՝ վերանուանած են Ծաղ Ազնաւորի անունով, եւ այս անուանակոչութեան առիթով ալ՝ այնտեղ տեղադրուած մեծ երգիչին արձանին քաջումը կատարուած է, տեղեկագործութիւն քանդակագործ Սամուէլ Պետրոսեանի եւ ճարտարապետ Զիմ Թորոսեանի: Վար բերելով արձանը քաղաքի սաւանը, Ազնաւոր՝ Գիւմրեցիներուն յատուկ զուարթախօսութեամբ, կ'ըսէ. «Առաջին անգամն է՝ որ ժողովրդի առաջ պիտի հանուիմ», ասպ կ'աւելցնէ. «Լստր աղջեւ» եւ ինձի շատ պզտիկ կը զգամ»:

Նոյն զգացումներով, վաճառորի համայնքի աւագանին ալ որոշած է Ծաղ Ազնաւորին շնորհել «Վաճառորի Պատուաւոր Քաղաքացի»-ի կոչում:

Դարձեալ աւագանիին որոշումով, վաճառորի Բիմիագործների գրասարկին պիտի անուանակոչուի իր անունով:

Լրդի մարզպետն ալ հաստատած է աւագանիին առաջարկը, Բիմիագործներու Մշակոյթի Պալատը՝ Ծաղ Ազնաւորի անունով անուանակոչելու մասին:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐԸ

Պիոներական մախկին պալատները՝ 1993 թ. ի վեր, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի եւ ՀԲԸՄ-ի հովանաւորութեան ներքեւ, կը գործեն որպէս երիտասարդական գեղագիտական կեդրոններ, 4-17 տարեկան տղոց համար:

Նորքի, Արաբկիրի, Մալաթիոյ շրջաններու կեդրոններուն մէջ՝ 1200 երախաներ եւ պատանիներ, կրօնական դաստիարակութեան կողքին, ըստ մասնախմբութեան, կը ճեւեղին ազգային կիրառական արուեստի, պարի եւ ձայնագրութեան, կրկնային արուեստի կամ մարզաձեւի մը:

Հոկտեմբերի 3-ին, Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը եւ ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարեան քաջումը կատարած են Նորքի վերանորոգուած կեդրոնին, որ պատշաճօրէն յարգարուած է ՀԲԸՄ-ի աշակերտութեամբ:

Նշելի է՝ թէ այս գեղագիտական կեդրոնները գոյութիւն առած են Գարեգին Սրբազանին յուցումով, երբ ան Արարատեան Հայրապետական Թեմին Ընդհ. Փոխանորդն էր. իսկ այսօր, որպէս բերքատու այգիներ՝ Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը արտի բերկրանքով կը ճեւեղի անոնց արգասաբեր գործունէութեան:

ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ

ԾՆՈՒՆԴ

Օգոստոսի 4-ին զուարթ ճիչերով աշխարհ մուտք գործեց Արմենը՝ փոքրիկն Արեգին աղջարիկը, համալրելով Տոցթ. եւ Տիկին Կարօ Աքգարեանին ընտանիքը: Տոցթ. Կարօ եւ ճարտարապետուհի Սարօ՝ համակրելի անդամներն են Գաֆիրէի Հ.Բ.Ը.Միությունում:

Միջերկրականի Ռարս՝ Աղեքսանդրիոյ կապուտակ երկինքին տակ, Օգոստոսի 24-ին, աշխարհ եկած է Լիանան՝ առջինն ղուտորը տեղւոյն Մասնաճիւղի անդամուհիներէն, Տէր եւ Տիկին Լեւոն եւ Քրիսթին Քիւրքեաններուն: Տիկին Քրիսթին փոքր դուստրն է Աղեքսանդրիոյ ՀԲԸՄ-ի Մասնաճիւղի երկարամեայ Ատենայետ Տէր եւ Տիկին Սարգիս եւ Մակի Վարձպետեաններուն:

Սեպտեմբեր 13-ին, Մարիին աշխարհ գալու ուրախ ճիչերը ողջունեցին՝ Վարդուհի ջոյրիկը, մաման եւ պապան, Եզիպտոսի Օրջանակային Յանձնաժողովի քարտուղար՝ Տէր եւ Տիկին Մանուէլ Գրիգորեանները:

«Տ.» Նորածին մանուկներուն կը մաղթենք առողջ եւ երջանիկ կեանք, իսկ ծնողներուն՝ իրենց զաւակները զգուշլու բերկրանքը:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Հոկտեմբերի 14-ին, Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ Մայր Տաճարին մէջ, լուսաշող ջահերուն մերքեւ, տեղի ունեցաւ Ս. Պաակի արարողութիւնը Գաֆիրէի ՀԲԸՄ-ի Վարչութեան ժառանգ օժանդակ անդամուհիներէն՝ Օր. Կարինէ Տեօփէթեանի, ընդ Պրն. Էմմանուէլ Սիկալասի: Ապա, Ս. Պաակի լուսածէս արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Ս. Կոստանդիանոս եւ Ս. Հեղինէ Մայր Տաճարին մէջ:

«Տ.» Ամուսնացող զոյգին՝ յաւերժ երջանկութիւն, եւ իրենց ծնողքին՝ Տէր եւ Տիկին Նորայր եւ Արաքսի Տեփէթեաններուն, սրտագին բարեմաղութիւններ:

ՄԱՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յուլիսի 29-ին, Փարիզի մէջ մահացած է ՀԲԸՄ-ի Եզիպտոսի Օրջանակային Յանձնաժողովի նախկին երկարամեայ Դիւանապետուհին՝ Արմինէ Պետրոսեանը, թաղման կարգը կատարուած է Օգոստոս 1-ին, Ս. Յովնաննէս-Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ:

«Տ.» Չգացուած զաւակցութիւններ՝ իր քրոջ եւ քեռայրին, Տէր եւ Տիկին Շաքէ եւ Հայկ Քիրապետներուն:

Սեպտեմբերի 3-ին մահացաւ ՀԲԸՄ-ի Գաֆիրէի Վերերան անդամներէն՝ Կարապետ Թումայեանը:

Սեպտեմբեր 9-ին, Աղեքսանդրիոյ մէջ մահացած է Նորայր Պենօհանեան, խնամիճ՝ ՀԲԸՄ-ի Գաֆիրէի եռակի վերերան անդամուհի Տիկին Շաքէ Երզնկացեանի, եւ կնարայրը՝ դարձեալ Գաֆիրէի անդամուհիներէն՝ Տիկին Մարի Պենօհանեանի:

Սեպտեմբեր 10-ին, մահացաւ Գաֆիրէի վերերան անդամուհիներէն՝ Օր. Փերոյզ Քեօհնէլեանի երէց քոյրը, Նոյեմի Պասմանեան:

Սեպտեմբերի 14-ին մահացաւ, Գաֆիրէի ՀԲԸՄ-ի վերերան անդամներէն՝ Տիար Կարապիս Եազընեանի հօրաքոյրը, Էօժէնի Թազուրեան:

«Տ.» Հանգուցեալներուն հարապատներուն կը յարտենք մեր յգածուած զաւակցութիւնները: